

Amsey

Verenigingsblad van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe

Jaargang 55, nummer 2, juli 2017

AWV

Anser

Verenigingsblad van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe.
Jaargang 55, nummer 2, juli 2017.

De vereniging is opgericht op 17 november 1961 met als doel de bescherming van de vogels op de Noord-Veluwe in de ruimste zin des woords.

Ledenadministratie en contributie

Opgave nieuwe leden en donateurs bij de secretaris. Opzegging lidmaatschap vóór 1 november bij de secretaris.

De contributie is voor leden € 12,50 en voor donateurs (rechtspersonen) minimaal € 50, --.

Leden van de Vogelwerkgroep betalen € 17,50. Jeugdleden tot 16 jaar betalen € 6, --.

Leden en donateurs ontvangen gratis 1 exemplaar van ons verenigingsblad Anser.

Huisgenootleden betalen € 5, --, inclusief VWG € 10,--. Zij ontvangen geen Anser.

De contributie dient bij vooruitbetaling te worden voldaan op bankrekening NL27INGB0001445998 (IBAN)

tnv VBW Noord-Veluwe te Harderwijk.

Het lidmaatschap van nieuwe leden gaat pas in na ontvangst van de contributie.

Bestuur

Voorzitter: Louw den Besten, De Visserlaan 17, 8072 XD Nunspeet, email: l.denbesten@chello.nl, tel. 0341-257382

Secretaris: Benno van den Hoek, Schokkerstraat 43, 8081 KL Elburg, email: bennovdhoek@hotmail.com tel.: 06-12192978

Penningmeester: Jaap Schröder, Mecklenburglaan 9, 3843 BN Harderwijk, email: schroder.zoomers@caiway.nl tel. 0341-416324

Lid: Dimitri Mulder, Duinvoet 37, 8242 RA Lelystad, sahasrala@hotmail.com, tel. 06-41924290

Lid: Rob Nijman, De la Reystraat 91, 3851 BG Ermelo, email: rob@nijman.nu, tel. 0341-554057

Lid: Frans Deuring, Schippersmeen 25, 3844 CK Harderwijk, email: fransdeuring@hotmail.com, tel. 0341-424817

Redactie Anser

Roel Pannekoek, Eibert den Herderstraat 18, 3841 KX Harderwijk, email: rpannekoek@gmail.com tel.: 0341-414766

Jan Nijendijk, Meerkoetmeen 56, 3844 XR Harderwijk, email: nijhorst@planet.nl tel.: 0341-422206

Benno van den Hoek, Schokkerstraat 43, 8081 KL Elburg, email: bennovdhoek@hotmail.com tel.: 06-12192978

Contactpersonen

* Waarnemingen - Schokkerstraat 43, 8081 KL Elburg, email: bennovdhoek@hotmail.com tel.: 06-12192978

* Webmaster - Benno van den Hoek, www.vbwnoordveluwe.nl

* Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep VBW en KNNV – Jaap Schröder, Mecklenburglaan 9, 3843 BN Harderwijk,
email: schroder.zoomers@caiway.nl tel.: 0341-416324

* Huiszwaluwentelling Harderwijk en voorjaarsfenologie – Chris Herzog, Kampenmeen 15, 3844 JG Harderwijk,
email: herzog@caiway.nl tel.: 0341-425307

* Bestuur Sovon – Adrie Hottinga, Kerkweg 10, 8193 KK Vorchten, email: a.hottinga@planet.nl tel.: 0578-631459

* Wetlandwacht randmeren - Martin Jansen, Wilgenkampstraat 15, 8081 BN Elburg,
email: martin.jansen1@versatel.nl tel.: 0525-685043

* Boerenzwaluwen (onderzoek, bescherming en voorlichting) - Bennie van den Brink (Stichting Hirundo), Zomerdijk 86
8079 TL Noordeinde, tel. 0525-621347, zwaluwbrink@hotmail.com en www.boerenzwaluw.nl

* Gierzwaluwen - Jaap Schröder.

* Oeverzwaluwen - Roel Pannekoek

Kopij voor Anser

Zenden via e-mail aan de redactie vóór de hieronder genoemde datum.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en behoudt zich het recht voor bijdragen niet te plaatsen of in te korten. Overname van artikelen is alleen toegestaan na toestemming van de redactie.

Advertenties

Informatie bij de secretaris

Losse nummers Anser

Te bestellen door overmaking van € 3, -- ovv jaargang en nummer.

Sluitingsdatum kopij Anser 3: 15 oktober 2017

Omslag: Visarend, tek. Ruud Weenink

Van de voorzitter

Uitreiking van oorkondes bij 25 jarig lidmaatschap

Het is een mooie gelegenheid op de algemene ledenvergadering om de waardering te tonen voor trouw lidmaatschap. Een vijftal leden heeft in hetzelfde gedenkwaardige jaar 1992 besloten om lid te worden van de vogelbeschermingswacht. Een vruchtbaar jaar dus. Zeker nu blijkt dat ze na 25 jaar dat besluit nog steeds gestand nakomen. Het vervolg is heel verschillend. Soms deelname op de achtergrond, soms een actieve rol. Daar is ook ruimte voor, met een lichte voorkeur vanuit de vereniging voor de actieve variant. Maar in het algemeen maakt het de vereniging tot een rijk geschakeerd gezelschap.

Twee voorvallen wil ik wat nader uitlichten. Een van de jubilarissen kon vanwege zijn gezondheid de oorkonde niet zelf in de vergadering in ontvangst nemen. Dus ben ik de oorkonde gaan brengen. Een hartelijke ontvangst en blij verraste reactie op de oorkonde. Dat kon ook bijna niet anders, met de mooie tekening van een hongerig Koekoeksjong tegenover een vermoeide kleine waardvogel met voedsel in de snavel. Onder de koffie op het terras kwamen de verhalen los. Ze gaven blijk van lang gekoesterde vogelliefde. Een huis vol uilen-figuurtjes sprak in dezelfde richting. Hierbij klonk ook nog een waarschuwing: weet wat je doet als je je belangstelling al te duidelijk laat blijken, dan kan er wel eens een stroom omgang komen die moeilijk te stuiten is. Uit een van de verhalen bleek dat er ook al weidevogels sneuvelden al in de tijd van het grasmaaien met paarden. Dus dat is al een proces van vele jaren. Het verhaal vond nog een onverwachte maar zeker betekenisvol vervolg. Kort na de overhandiging kwam er een klein bruin vogeltje op de schouder van ons trouwe lid zitten. Een foto werd meegestuurd als sterke aanwijzing van betrouwbaarheid. Dit mag natuurlijk wel bestempeld worden als een onmiskenbaar bewijs dat echte vogelliefde ook bij de vogels zelf niet onopgemerkt blijft en met een gebaar van vertrouwen wordt beloond.

Het tweede noemenswaardige feit is dat de algemene vergadering heeft besloten om het erelidmaatschap toe te kennen aan Gert van Veldhuizen. Voor zijn jarenlange lidmaatschap, maar vooral ook voor zijn bijzondere bijdrage aan de voortgang van de vereniging, jarenlang als bestuurslid en ook nog vele jaren als voorzitter. Gert stelt zich bescheiden op en is wars van persoonsverheerlijking, maar de vergadering vond het unaniem passend om Gert op het schild van het erelidmaatschap te tillen zoals een echte leider toekomt. We staan daarmee in een oeroude Gallische traditie die teruggaat op het begin van onze jaartelling de tijd van Julius Caesar en van helden als Asterix en Obelix. De laatsten verhieven hun gerespecteerde leider ook te pas (en ook wel eens per ongeluk te onpas) op het schild van het gerespecteerde leiderschap. In dit geval is er bij ons natuurlijk geen spoor van twijfel of dit passend is.

In dit verband moet ook genoemd worden wat minder passend is. Met het benoemen als erelid van Gert realiseerden we ons dat vroegere besturen sommige leden niet de waardering gegeven hebben die ze verdienen. Het noemen van namen is altijd discutabel, maar we denken bij voorbeeld aan Aart Smit. We hebben ons als bestuur voorgenomen hier in de toekomst goed op te letten.

Inmiddels zijn er ook twee gezamenlijke activiteiten ondernomen met de natuurorganisaties waar we ons mee verwant voelen. Een wandeling door de Arkemheenpolder staat altijd garant voor mooie waarnemingen en biedt ruime gelegenheid om de onderlinge contacten met KNNV-leden te verstevigen. De gezamenlijke activiteit met de regionale natuurverenigingen vond deze keer plaats op het landgoed Zwaluwenburg. De organisatie was deze keer in handen van het IVN in Nunspeet. Er werden twee groepen gevormd. Een voor de vogels en een voor de planten en vlinders. Ook dit was zeker de moeite waard. De belangstelling van onze vereniging was wat mager, maar de belangstelling voor de bosvogels was er niet minder om. De conclusie was dat het een geslaagde activiteit was met dank aan de organisatoren en de gidsen.

Louw den Besten

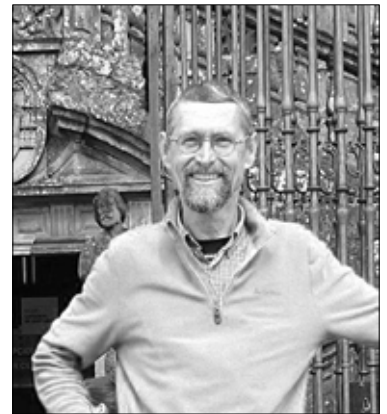

Bestuursmededelingen

Jubilarissen 2017

Zoals op de vorige pagina al beschreven gaven we ook dit jaar vervolg aan de traditie om tijdens de jaarlijkse ledenvergadering leden die 25 jaar lid zijn een oorkonde aan te bieden. Dit jaar viel die eer te beurt aan de heren Henk Eijsenga (Harderwijk), Maarten Sniijders (Hierden), Arie Strijbos (Ermelo) en Gijs van Waversveld (Ermelo). Uit handen van de voorzitter ontvingen zij een oorkonde, die dit jaar een fraaie tekening sierde van een Koekoeksjong dat gevoerd wordt door een Gekraagde roodstaart. Deze tekening, in het kader van het Jaar van de Koekoek, werd ook dit jaar gemaakt door Ruud Weenink. De jubilarissen werden hiermee bedankt voor hun jarenlange trouwe steun aan onze vereniging.

In het bijzonder werd stil gestaan bij het 25 jarig lidmaatschap van Gert van Veldhuizen. Gert was van deze 25 jaar maar liefst 17 jaar bestuurslid van onze vereniging, waarvan de laatste 13 jaar als voorzitter. Tijdens deze periode heeft hij met volle toewijding inhoud gegeven aan zijn functie. Daarbij heeft hij de vereniging en haar activiteiten op een bijzonder enthousiaste en positieve wijze naar buiten toe uitgedragen. Daarnaast was hij de motor achter de reeks van broedvogelinventarisaties in de Delta Schuitenbeek (2002-2009) en de drijvende kracht achter de inventarisatie die onze vereniging heeft uitgevoerd voor het laatste atlasproject van Sovon. Dit alles was aanleiding voor het bestuur om Gert tijdens de ledenvergadering voor te dragen als erelid van onze vereniging. Deze voordracht werd unaniem met applaus bekrachtigd, waarna hij de oorkonde uitgereikt kreeg van de huidige voorzitter. Daarmee telt onze vereniging momenteel drie ereleden: in 2005 werden Roel Pannekoek en Ruud Weenink tot erelid benoemd vanwege hun jarenlange inzet bij de totstandkoming van Anser.

Koninklijke onderscheiding voor Adrie Hottinga

Tijdens de jaarlijks lintjesregen op 26 april j.l. is ons lid, en voormalig bestuurslid, Adrie Hottinga onderscheiden als Lid in de Orde van Oranje Nassau. Adrie zet zich al jaren lang in voor natuurbescherming en natuurbeheer. Van 1979 tot en met 2016 was hij werkzaam bij Staatsbosbeheer, o.a. in Overijssel en het stroomgebied van de IJssel. Daarnaast is hij al meer dan veertig jaar bestuurslid, 'boegbeeld' en vrijwilliger voor de Nederlandse Bijhouders Vereniging. Ook is hij al jarenlang de drijvende kracht achter de vogelwerkgroep van de KNNV Epe/Heerde. Maar ook bij landelijke organisaties zoals Vogelbescherming en Sovon was hij actief, o.a. in de ledenraad. Adrie was van 1978 t/m 1994 bestuurslid van onze vereniging, waarvan de langste tijd (14 jaar) als secretaris. Daarnaast was hij 7 jaar redactielid van Anser én de aanjager van vele activiteiten, waaronder veel inventarisatiewerk. Wij kennen hem als een zeer gedreven vogelaar, teller en reiziger. Die ervaringen weet hij al jarenlang met ons te delen door zeer uitvoerige en gedegen rapportages. Wij feliciteren Adrie hartelijk met zijn dikverdiende onderscheiding en hopen dat hij nog heel lang actief zal blijven, ook als VBW'er!

Vogelwerkgroepavonden

Vrijdag 8 september – **'Vogels van Senegal & Gambia'**, door Herman van der Hart.

Vrijdag 13 oktober – **'Schotland en vogels van het Drontermeer'**, door Bennie van den Brink.

Vrijdag 10 november – **'Rondom het wad'**, door Henk Tromp.

Vrijdag 8 december – **'Vogelen in Hongarije & Bulgarije'**, door Harvey van Diek.

Bovenstaande avonden beginnen om 20.00 uur en vinden plaats in de Veluvine, F.A. Molijnlaan 186 te Nunspeet.

Vogelwachtavond

Donderdag 16 november –

'De Wieden: van Aalscholver tot Zoetwaterkwal', door Ronald Messemaker

Ronald Messemaker is 24 jaar werkzaam als boswachter bij Vereniging Natuurmonumenten in De Wieden. Het laagveengebied geeft hem zoveel inspiratie dat hij daar de komende jaren nog veel kan fotograferen. Naast de fotografie reist hij de hele wereld rond om zoveel mogelijk vogelsoorten te zien. Uiteraard gaat de camera dan ook mee.

Deze lezing, met als titel 'Van Aalscholver tot Zoetwaterkwal', laat alle facetten van de bijzondere flora en fauna van dit grootste laagveenmoeras van West-Europa zien. De vier seizoenen staan centraal, beginnend met de winter en eindigend met de winter.

Recent is het boek "*Vogels van het Nationaal Park Weerribben-Wieden*" verschenen van Obe Brandsma, Jeroen Bredenbeek en Ronald Messemaker. Het boek is op deze avond te koop voor € 25,-. Ronald zal desgewenst het boek signeren.

Deze avond wordt weer georganiseerd in samenwerking met de KNNV Noordwest-Veluwe en vindt plaats in multifunctioneel centrum 'De Roef', Zuiderzeepad 1 in Harderwijk.
Aanvang: 20.00 uur.

Excursies

Zaterdag 2 september – Steltlopers en doortrekkers in het Lauwersmeer en de Ezumakeeg

Augustus en september zijn ideale maanden om op zoek te gaan naar doortrekkende vogels en in het bijzonder steltlopers. Deze verzamelen zich in deze periode in wetlands, met name langs onze waddenkust. Het Lauwersmeergebied is zo'n wetlandgebied. De concentraties vogels kunnen hier soms enorm zijn en daarmee wordt het belang van deze wetlands eens te meer benadrukt. In de voorbije jaren brachten we rond deze tijd vaker een bezoek aan het Lauwersmeergebied, om op zoek te gaan naar de soorten die hier in de trekperiode voorkomen. Met name in de Ezumakeeg, aan de westkant van het Lauwersmeer, is er kans om o.a. Kleine-, Temmincks- en Krombekstrandloper te zien. Met een beetje geluk zijn er ook Reuzensterns te zien en maken we kans op dwaalgasten als de Grauwe franjepoot, die we bij eerdere bezoeken ook wel eens aantreffen. Voor deze dagtocht is opgave mogelijk bij Dimitri Mulder (sahasrala@hotmail.com of 06-41924290).

Zaterdag 30 september – Birdwatch 2017, telpost Zomerdijk (Drontermeer)

Dit jaar doen we al weer voor de 15^e achtereenvolgende keer mee aan deze internationale vogeltelling. Daarmee is deze activiteit inmiddels een vaste traditie geworden in ons najaarsprogramma en behoeft bij velen van jullie nauwelijks nog introductie. Ook in 2016 was er weer veel belangstelling om mee te tellen en telden we vanaf de dijk ruim 2.250 vogels van 67 soorten. Er werden vooral veel Graspiepers op trek gezien, net als groepjes Boerenzwaluwen en Vinken. Bijzonderheden waren o.a. 2 Buidelmezen, 12 Grote gele kwikstaarten, 2 Raven, 9 Bonte strandlopers, 18 Grote zilverreigers en een vroege Grote zaagbek. Aan dit internationale evenement van organisator Birdlife International doen jaarlijks in ruim 30 Europese landen vele tienduizenden vogelaars mee. Met de tellingen wil men het fenomeen vogeltrek onder de aandacht brengen en het belang benadrukken van de vele gebieden en trekroutes in Europa die daarbij een onmisbare schakel vormen. Deze aandacht maakt niet alleen een nog grotere groep mensen enthousiast voor vogels kijken en tellen, maar de resultaten worden ook gebruikt in de internationale lobby voor de bescherming van vogels. Ook dit jaar tellen we vanaf de telpost langs de Zomerdijk, aan de oever van het Drontermeer. Bij gunstige omstandigheden en een goede trek hopen we van 7.30 uur tot ca. 14.30 uur vogels te tellen. Iedereen is welkom en het is mogelijk om de gehele dag te tellen, maar een deel daarvan is ook prima. Contactpersoon is Benno van den Hoek (bennovdhoek@hotmail.com of 06-12192978).

Vrijdag 13 t/m maandag 16 oktober – Excursieweekend Texel

Dit excursieweekend is inmiddels ook een vaste traditie geworden in ons najaarsprogramma en bleek de afgelopen 10 jaar elk jaar een groot succes. Dat succes heeft tot gevolg dat er op het moment van verschijning van deze Anser al voldoende mensen zich op voorinschrijving hebben aangemeld om een bungalow te vullen en de kosten beheersbaar te houden. Wel is het mogelijk om je aan te melden om bij een vrijgevalle plaats alsnog mee te kunnen. Bij voldoende extra aanmelding is het wellicht zelfs mogelijk om, net als vorig jaar, een tweede bungalow te vullen. Voor verdere informatie kan contact opgenomen worden met Dimitri Mulder (sahasrala@hotmail.com of 06-41924290).

Vrijdag 3 en zaterdag 4 november – Tweedaagse excursie naar de Kraanvogels bij Wagenfeld (Duitsland)

Jaarlijks trekt de massale doortrek van vele tienduizenden Kraanvogels de belangstelling van vele vogelaars. Deze sierlijke vogel, met zijn kenmerkende en mystieke trompetroep, spreekt tot de verbeelding.

De vogels broeden in het noordoosten van Europa en trekken in het najaar naar hun zuidelijke overwinteringsgebieden. Eén van de tussenstops op de trekroute zijn de veengebieden in de Diepholzer Moorniederung nabij het dorp Wagenfeld, zo'n 50 km noordoostelijk van Osnabrück. Eerder bezochten we deze omgeving in 2007, 2012 en 2015. We waren destijds onder de indruk van de enorme aantallen Kraanvogels, die hier in de trektijd pleisteren en zich in de avondschemering verzamelen op vaste slaappleatsen in de hoogveengebieden. De veengebieden hebben fraaie namen als het Rehdener Geestmoor, het Neustädter Moor en het Goldenstedter Moor. Met name de laatste jaren is het gebied een belangrijke tussenstop gebleken voor vele duizenden doortrekkende 'kranen'. Ze verblijven in een akkerbouwgebied, waar de vogels zich overdag tegoed doen aan de resten op geogoste velden korrelmaïs. 's Avonds en 's ochtends bezoeken we de locaties, waar de vogels massaal slapen en kunnen we genieten van de enorme aantallen Kraanvogels die in grote groepen en luid roepend langs komen vliegen. En dat op slechts een paar uurtjes rijden van de Veluwe! In verband met het te reserveren verblijf, wordt deelnemers gevraagd zich **uiterlijk 15 augustus** a.s. aan te melden bij Roel Pannekoek (r.pannekoek@caiway.nl of 0341-414766). Verdere details zullen vroegtijdig aan de deelnemers kenbaar worden gemaakt.

Zaterdag 25 november – Wintervogels in Flevoland en langs de randmeren

In de wintermaanden staan er meestal wat minder excursies gepland dan in het voor- en najaar. Op veel plekken is het dan koud en stil en moet je op zoek naar die plekken waar bepaalde soorten zich verzamelen om te slapen of voedsel te zoeken. Onze randmeren en de achterliggende Flevopolders zijn gebieden, waar je veel van die typische wintersoorten kunt vinden. Denk daarbij aan veel watervogels, zoals eenden, ganzen en zwanen, maar ook aan roofvogels als Zearend, Ruigpootbuizerd en Blauwe kiekendief.

Blauwe kiekendief, foto Metje van Tongeren

In alle seizoenen van het jaar plannen we excursie naar bestemmingen elders in den lande (zie o.a. IJmuiden en het Lauwersmeer), maar laten we daarbij vooral niet de schoonheid en waarde van onze eigen vogelregio vergeten! Deze excursie is een mooie gelegenheid om op zoek te gaan naar leuke vogelsoorten dicht bij huis en om misschien nieuwe gebieden in onze eigen omgeving te leren kennen. Het exacte programma van deze dag is nog niet bekend, maar gebieden als de Oostvaardersplassen, het Vossemeer/Ketelmeer en de Polder Oosterwolde behoren zeker tot de mogelijkheden. Je kunt je voor deze dagtocht opgeven bij Benno van den Hoek (bennovdhoek@hotmail.com of 06-12192978).

Ledenmutaties

Adreswijziging:

- * Dick Dooyewaard - Reviuslaan 9, Ermelo.
- * Harm Werners – Kerkplein 37, Putten.
- * Dimitri Mulder – Duinvoet 37, Lelystad.

Nieuws van de Natuurbeschermingswerkgroep

De Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep wordt gevormd door leden van onze vereniging en leden van de KNNV-afdeling Noordwest-Veluwe.

Zoals gebruikelijk brengen wij u in deze bijdrage weer op de hoogte van de natuurbeschermingsontwikkelingen in de afgelopen periode. Voor wat betreft een aantal onderwerpen uit vorige Ansers zijn geen verdere ontwikkelingen te melden. Het betreft een voorgenomen uitbreiding van restaurant “De Muur” in Putten, de ontwikkelingen rond Strand Horst in relatie tot het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, de wijziging van het waterpeil Veluwerandmeren in 2021, nestvoorzieningen voor zwaluwen in het Waterfront Harderwijk, de ontwikkelingen DroomPark Bad Hoophuizen, het kabelbaan-idee Veluwemeer Dronten-Nunspeet, het ontwerp-beheerplan Natura 2000-gebied IJsselmeer voor wat betreft het onderdeel Veluwerandmeren en het ontwerp-beheerplan Natura 2000-gebied Veluwe.

Windmolens op bedrijfstreinen Lorentz in Harderwijk

In de pers verscheen onlangs de mededeling “Harderwijk nu echt aan de slag met windmolens”. In het bericht werd tevens gemeld dat “op dit moment” een milieu-effectrapportage (MER) wordt opgesteld. Het betreft hier een onderzoek tot het plaatsen van drie tot zes grote windmolens op bedrijventerrein Lorentz II of Lorentz III.

Naar aanleiding van dit bericht is informatie ingewonnen bij de gemeente in verband met de toezegging in oktober vorig jaar dat onze verenigingen bij de MER-procedure zouden worden betrokken bij het van start gaan daarvan. Van de zijde van de gemeente werd ons bericht dat de MER-procedure binnenkort van

start gaat met een bekendmaking in de pers. Kort na de publicatie zal een informatieavond voor belanghebbenden plaatsvinden met een presentatie van de plannen, informatie over de MER-procedure en de procedures voor het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning. Tijdens deze avond zal van gedachten kunnen worden gewisseld met de gemeente. Wij wachten de uitnodiging voor deze bijeenkomst nu af.

Havenhoofdvoorziening strekdam Harderwijk

Na de eerdere brief in november 2016 waarin we de gemeente al wezen op de consequenties voor het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren van deze voorgenomen havenhoofdvoorziening, werd op 6 april jl. ingesproken tijdens de vergadering van de gemeentelijke Commissie Ruimte. Tijdens deze vergadering werd het resultaat van het onderzoek van burgemeester en wethouders besproken. Behalve de consequenties voor het Natura 2000-gebied speelt het gebruik van een gedeelte van de strekdam door Waterscouting Tjerk Hiddes ook een rol bij een eventuele realisatie van dit havenhoofdplan aan het einde van de strekdam naast het Dolfinarium. In het resultaat van het onderzoek was tevens een aantal varianten opgenomen. Door de gemeenteraad is in afwachting van het resultaat van het vervolgonderzoek naar de consequenties en haalbaarheid nog geen besluit genomen.

Veluwe

Voorontwerp bestemmingsplan Bouw en Infrapark Harderwijk

Een zienswijze is ingediend naar aanleiding van het voornemen om in een wijziging van het bestemmingsplan Buitengebied Bouw en Infrapark jaarlijks onder andere vijf grote evenementen met een maximum van 10.000 bezoekers mogelijk te maken op het park. Bij deze evenementen moet ook worden gedacht aan grote muziekfestivals.

In de zienswijze zijn we onder andere ingegaan op de consequenties van in het bijzonder dergelijke grote evenementen voor het Natura 2000-gebied Veluwe, zoals mogelijke verstorende effecten door licht en geluid, de toename van de stikstofdepositie door een toename van verkeersbewegingen, de in onze ogen aanwezige tekortkomingen in de depositieberekeningen in relatie tot de wijze van vervoer van bezoekers naar grote evenementen, alsmede een wenselijke actualisatie van het verkennend terreinonderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van (zwaarder) beschermde soorten. Dit onderzoek dateert namelijk van 13 oktober 2014 en is destijds gehouden aan de hand van eerdere resultaten van het bureauonderzoek.

Onze eindconclusie is dat wij alles overziend een uitbreiding op het grenzend aan het Natura 2000-gebied Veluwe liggende Bouw en Infrapark met grootschalige activiteiten een uiterst ongelukkige keuze vinden. Om een negatieve uitstraling op het Natura 2000-gebied met volledige zekerheid te kunnen uitsluiten achten wij de onderliggende inschattingen in de Natuurtoets onvoldoende onderbouwd, ook bij volledige uitvoering van de in deze toets geadviseerde en de in de bij de plannen behorende Regels opgenomen maatregelen.

Compensatie bestemmingsplan Drielanden-Groene Zoom

De Provincie Gelderland stelt ons per brief in het gelijk voor wat betreft het niet volledig uitvoeren van compensatieverplichtingen voor een bedreigde dassenburcht bij Drielanden in Harderwijk. Gemeente Harderwijk is daarom gesommeerd alsnog snelheidsbeperkende maatregelen te realiseren in het compensatiegebied en daar meer beplanting aan te brengen. Op verzoek van de Provincie Gelderland overweegt de gemeente nu echter wel een aanvullend gebaar richting das en KNNV-afdeling te maken omdat het hoe dan ook kwestieus is om de gerealiseerde compensatielocatie als echte compensatie aan te merken; het betreffende gebied wordt namelijk al jarenlang door dassen bewoond en vormt in die zin geen uitbreiding van leefgebied. Gemeente Harderwijk heeft de stichting Das & Boom opdracht gegeven te inventariseren waar rond Harderwijk extra maatregelen genomen kunnen worden. Ik dat kader stelden Das & Boom en wij vast dat de eerder verleende vergunning ook in twee andere opzichten geschonden wordt. Het gebied Drielanden had niet, zoals gebeurde, ontoegankelijk gemaakt mogen worden door het afsluiten van dassentunnels als op de burcht daar in 2016 jongen geboren zouden zijn. Onze filmopnamen, gemaakt in mei 2017, laten echter zien dat daar naast volwassen dieren minimaal drie jaarlingen (ter plekke geboren in

2016) wonen. De afsluiting is bovendien zo gebrekkig uitgevoerd dat dassen op de Groene Zoomweg terecht kunnen komen en daar worden aangereden. Provincie en gemeente zijn op deze feiten gewezen.

Overige Zaken

Reclameborden langs Rijksweg A 28

Door handhavend optreden van de gemeenten Putten en Ermelo in voorgaande jaren zijn de weilanden langs Rijksweg A28 in onze omgeving de afgelopen 2 ½ jaar verschoond gebleven van verrommeling door reclame-uitingen. Onlangs werd nabij de parkeerplaats Dasselaar helaas weer een reclamebord gesignaleerd op grondgebied van de gemeente Ermelo. De gemeente Ermelo is schriftelijk verzocht hier-tegen handhavend op te treden. Het bord is inmiddels verwijderd na contact van de gemeente met de opdrachtgever van de reclame-uiting.

Resultaat publieksraadpleging Europees landbouwbeleid (Living land)

Onlangs vond een publieksraadpleging van de Europese Unie plaats over het Europees landbouwbeleid. De raadpleging is op 2 mei afgesloten. Natuurorganisaties in heel Europa voerden daarvoor campagne onder de noemer 'Living Land'. In Nederland werd de raadpleging gecoördineerd door Natuurmonumenten, Wereld Natuur Fonds en Vogelbescherming Nederland. Vogelbescherming staat al jaren op de bres voor een ander type natuurinclusieve landbouw via 'Red de Rijke Weide'.

Vanuit onze verenigingen hebben wij een uitvoerige mening kenbaar gemaakt. Tegelijkertijd hebben we onze leden onder andere via mailing met als titel 'Geef boerenlandvogels uw stem!' opgeroepen met

een "ja tegen een andere/leefbare landbouw" de vijf antwoorden van Vogelbescherming te onderschrijven en op deze wijze de raadpleging te ondersteunen. Op de website van Vogelbescherming waren deze antwoorden vermeld.

De respons was groot. In totaal hebben vanuit heel Europa 258.708 mensen via deze actie aangegeven dat zij een ander landbouwbeleid in Europa willen dan het huidige, met meer aandacht voor biodiversiteit, natuur, landschap en gezond voedsel. De actie werd Europees ondersteund door ruim 600 organisaties. Wij willen hierbij ieder van onze leden die een bijdrage heeft geleverd aan het resultaat daarvoor bedanken!

Overigens was genoemd aantal stemmen ongeveer de helft van het aantal uitgebrachte stemmen van de medio 2015 gehouden raadpleging. Toen werd gevraagd om een duidelijke stem te laten horen om de Europese Commissie te laten weten dat er aan de Europese natuurbeschermingswetgeving niet getornd mocht worden tijdens de evaluatie van deze wetgeving. Wij vroegen destijds uw stem ook vanuit onze verenigingen. Deze wetgeving is namelijk van groot belang voor de instandhouding van de Natura 2000-gebieden in Europa. Het aantal stemmen van 520.325 was toen Europees gezien dermate groot dat de uitslag van de raadpleging zwaar heeft meegewogen in de besluitvorming op 7 december 2016 om de Europese natuurwetgeving ongewijzigd te handhaven. Bovendien wordt er een actieplan opgesteld dat de verbetering van de uitvoering hiervan moet waarborgen. Het voorgaande geeft aan dat medewerking aan dergelijke Europese raadplegingen zeker zinvol is.

*Namens de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep,
Tjalling van der Meer*

Excursie Arkemheerpolder en Delta Schuitenbeek

Hoofdfoto Arkemheerpolder foto: Jan Nijendijk

Verslag van de gemeenschappelijke vogelexcursie van KNNV NW Veluwe en VBW Noord-Veluwe op zaterdag 8 april in de Arkemheerpolder en langs de Delta Schuitenbeek.

Om 9.15 uur startten we met twaalf deelnemers op de parkeerplaats langs de Arlersteeg vlak bij het Putter gemaal.

Omdat deze excursie aansloot bij de lezing over 'boerenlandvogels' (Wolf Teunissen) van 15 februari in de Veluvine (Nunspeet) werd eerst nog even stilgestaan bij de weidevogels van de randmeerkust en gewezen op de brochure Weidevogelplan Randmeerkust (Flip Nijhof) van de betreffende werkgroep. De activiteiten van deze groep en de fraaie uitgave zijn te vinden op www.weidevogelbeschermingrandmeerkust.nl.

Om te beginnen volgden we de dijk richting Nulde. Direct hoorden we in het riet het geluid van Rietzangers en van Blauwborsten. Door rustig te wachten kregen we de Blauwborstjes regelmatig te zien. Voor fotografen een unieke kans voor het maken van foto's van dit fraaie vogeltje. Iets verder waren op het weiland talloze Kieviten, Grutto's en Tureluurs te zien en vooral te horen. Ook zagen we tientallen Kemphanen met allerlei bonte kragen. Op de grote plassen op het weiland veel Krakeenden, Bergeenden, Slobeenden en Wintertalingen. Wat ganzen betreft nog veel Brandganzen en enkele Canadese ganzen en Grauwe ganzen. Op het brede water van de Delta Schuitenbeek waren, naast andere soorten eenden, de fraaie Krooneenden goed te zien. Langs de dijk vlogen steeds groepen Graspiepers, duidelijk op trek.

Kemphanen, foto Bennie van den Brink

In de middag vervolgden we de excursie vanaf de parkeerplaats bij het stoomgemaal Hertog Reinout. We spraken daar een (voor ons) zeer bekende weidevogelbeschermer die paaltjes plaatste bij nesten. We kregen te horen waar en hoeveel weidevogelnesten in het gebied achter het gemaal geregistreerd waren. Door SOVON is in 2014 een totale inventarisatie gemaakt van alle boerenlandvogels in de Arkemheerpolder en de Delta Schuitenbeek. Dit is via internet te vinden. Deze polder hoort met de Eempolder tot de gebieden in Nederland met zeer hoge dichtheden aan weidevogelnesten (aantal per 100 ha). Beslist gebieden om zeer zuinig mee te zijn!

In de middag waren de weidevogels en rietvogels duidelijk al wat stiller geworden. Wel zagen we enkele paartjes Smienten in het weiland en twee Buizerds in bomen. Ook een vliegende Zearend werd nog waargenomen.

Mede dankzij het mooie weer was het een geslaagde excursie die we om half drie beëindigden.

Hans Fondse

Gezamenlijke excursie op 13 mei 2017 van IVN Nijkerk, KNNV Noordwest Veluwe, Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe, IVN Noordwest-Veluwe, Stichting Natuur- en milieubescherming Putten.

Hoewel het weer er niet heel erg aantrekkelijk uitzag - bewolkt en regenachtig geweest/voorspeld - kwamen er toch een kleine twintig deelnemers af op onze gezamenlijke activiteit. Bij de kennismaking bleek er van bijna elke vereniging wel een groepje aanwezig. De A. Vogeltuinen op landgoed Zwaluwenburg in 't Harde lagen er nog vrijwel "bloemloos" bij, natuurlijk mede te danken aan de koude vriesnachten van dit voorjaar.

Bij de wel aanwezige planten stond veel informatie, dus hier werd regelmatig even bij stilgestaan, vooral door de mensen van de plantenexcursie. De begeleider van de vogelexcursie ontdekte daar ter plaatse al zoveel vogels en vogelgeluiden, dat deze groep daar direct mee aan de gang ging. Tijdens zijn vlucht in de open lucht boven de tuinen werd een Havik waargenomen en er scharrelden Merels op de grond. Verderop in het bos voegden zich hierbij - uiteraard meestal als eerste gesignaleerd door excursieleider Nico - een groot aantal andere vogels, zoals: Tjiftjaf, Boomklever, een Grote bonte specht die zijn nestgat invloog, Winterkoninkje, Sperwer, Goudhaantje in de naaldbomen, Vuurgoudhaantje, Appelvink, Bonte en Grauwe vliegenvanger en Groene specht. In het weiland voor het kasteel werd dan nog de vaak niet zo populaire Nijlgans waargenomen. Een hoeveelheid vogels dus, die zonder meer aanleiding geeft tot een goede herinnering aan deze excursie. De ezelsbruggetjes van Nico voor het herkennen van vogelgeluiden droegen daar aan bij...

Na afloop werd er met elkaar nog even koffie gedronken op het mooie terras bij de winkel/zorgboerderij. Zeker een aantrekkelijke omgeving om nog eens te bezoeken als in de zomer de bloemen ook duidelijk aanwezig zijn.

Julie de Jong (IVN NW-Veluwe)

Achter de wolken schijnt de zon. Met deze hoopgevende gedachte gingen de deelnemers aan de gecombineerde planten- en vlinderexcursie op weg. Voor de floristen vormde deze omstandigheid geen enkele belemmering, maar insecten lieten zich mondjesmaat zien. De landschappelijke schoonheid van het landgoed stond er borg voor dat door iedereen volop werd genoten. De wandeltocht leidde de groep door fraaie bomenlanen. In een van de bomen werd een rond gat ontdekt en iemand was er van overtuigd dat in de holte een spechtengedin huisde. Toen er echter een Spreeuw uit vloog moest deze mening bijgesteld worden.

Onderweg werd er ook volop gediscussieerd over de juiste naam en andere wetenswaardigheden van de kruidenvegetatie. Naambordjes in de plantenborders verstrekten in veel gevallen de nodige duidelijkheid, maar waar die ontbraken kwam de deskundigheid van de gids goed van pas. Het bracht bij velen herinneringen boven uit vroeger tijd en sommigen wisten haar-

fijn uit te leggen dat veel soorten ook heden ten dage volop van nut zijn. Uiteraard niet vreemd als je bedenkt, dat de tuin onderdeel uitmaakt van het erfgoed van de kruidengenezer dr. Alfred Vogel.

Aan het eind van de onderhoudende en leerzame wandeling piepten er zowaar enkele zonnestrallen door het wolkendek en konden er toch een paar vlinders worden genoteerd. Zoals altijd hadden (Klein geaderde) witjes niet meer aanmoediging nodig.

De excursie kreeg een verrassend staartje toen in een plantvak een kleine knabbelaar opdook. Een Rosse woelmuis deed zich tegoed aan de bladeren van een ruitplant (*Thalictrum aquilegifolium*). Het beestje liet zich uitgebreid bewonderen en zorgde op die manier voor een onverwacht, maar passend slot.

Harm Werners (KNNV NW-Veluwe)

Verslag excursie Kil van Hurwenen en Loevestein zaterdag 27 mei 2017

Op deze fraaie zaterdagmorgen verzamelden we ons tegen 7.30 uur bij het Transferium te Harderwijk waarna we met twee auto's afreizen naar ons excursiedoel: de Kil van Hurwenen. Na precies een uur rijden komen we daar aan. Dit natuurgebied ligt aan de rivier de Waal bij Hurwenen, een dorpje oostelijk van Zaltbommel.

Nadat we koffie gedronken hadden begonnen we aan een wandeling van zo'n 3 uur. Vanaf de dijk hebben we een prachtig uitzicht op de binnenwateren. De Koekoek laat zich frequent horen en aan het begin van de wandeling zien we een drietal exemplaren aan het bakkeleien.

Verder horen we o.a. ook meerdere Bosrietzangers, Tuinfluiters, Koolmees en Tjiftjaf en zien we ook veel Zwarte sterns. In de binnenmeertjes ligt een aantal kunstmatige vlotjes waarop deze vogels zich huisvesten. Verder horen we ook geregeld de Kleine karekiet.

Onderweg genieten we van de bermen met een overvloedige bloemenzee waaronder de gele morgenster.

Na ca anderhalf uur houden we een koffiepauze, met een fraai uitzicht op de Waal en daar zien en fotograferen we de fraaie Jacobsvlinder.

Hierna wandelen we nog zo'n anderhalf uur door de Waalwaterwaarden waarna we weer afbuigen richting de dijk, waar we ook Putter en Kneu te zien krijgen. Het weer is zonnig en warm, gelukkig staat er wel redelijk wat wind, waardoor de hitte wat getemperd wordt.

Zo tegen 11.45 u komen we weer bij de auto, en rijden we een klein stukje verder naar een plek om te lunchen. Eerst bewonderen we een negental ooievaarsnesten in een hoogspanningsmast (dicht bij Hurwenen) waarvan op drie nesten de jongen te zien zijn.

Vervolgens rijden we een klein stukje terug, we zijn nog dicht bij Hurwenen en lunchen aan de rivier. Terug naar de auto nemen we de Spotvogel waar die zich ook heel luidruchtig laat horen.

Na de picknick gaan we op weg naar onze tweede bestemming Slot Loevestein, ca 20 km westelijker.

Blauwe reiger

Daar hebben we vanaf de dijk een schitterend uitzicht op een voormalig landbouwgebied en zien we Kluten, Steltkluten met een jong, Bontbekplevieren, Bergeenden, Grutto's en Witte kwikstaarten en een Zomertaling. Vervolgens rijden we verder het natuurgebied in richting slot Loevestein en maken daar een wandeling en horen een aantal keren de Gekraagde roodstaart. We hoopten één of meer Purperreigers te kunnen waarnemen, maar deze laten zich vandaag niet zien.

Intussen loopt de temperatuur op tot boven de 30 graden en laat de hitte zich steeds nadrukkelijker gelden, temeer daar we grotendeels in de zon lopen. Daarom zijn we blij dat we rond drieën terugkomen op het binnenplein van slot Loevestein en kunnen uitrusten in de schaduw van een kastanjeboom. Na deze rustpauze vertrekken we weer richting de Veluwe.

Na een tussenstop in Leusden, waar Louw uitstapt, een file bij Nijkerk en een tussenstop in Harderwijk zijn we om kwart over vijf na een intensieve dag vogelen weer terug in Nunspeet.

We hebben deze dag totaal 68 soorten waargenomen.

Aan deze excursie namen 6 personen deel: Louw, Chris, Alexander en Roel (excursieleiders), Rein en schrijver van dit artikel André.

(Foto's: Roel Pannekoek)

Vogelcursus 2017

In samenwerking met de KNNV hebben we in 2016 en 2017 een cursus vogelen gegeven. De biotopen in de cursus van 2016 zijn de stad, het bos en de heide. Dit jaar is er een vervolg gegeven met de toepasselijke naam 'Vogelherkenning'. Dit keer met als onderwerp water- en weidevogels. Hiervoor hebben we een biotoop gekozen in de polder en langs het water.

Foto: Hans Fondse

Drie zaterdagen zijn 22 deelnemers enthousiast bezig met het vogelen. 18 Deelnemers daarvan zijn nog geen lid van onze vereniging. Na de cursus hebben zij voor 2017 een gratis lidmaatschap gekregen. Wij hopen dat zij dit volgend jaar zullen omzetten in een lidmaatschap van de VBW Noord-Veluwe.

Deze cursus is gegeven door Dimitri Mulder, Hans Fondse en Rob Nijman.

We zijn in een uniek vogelgebied, de Putter polder, een weidegebied tussen Ermelo en Nijkerk gelegen tegen het Randmeer (Nuldernaauw). Het theoriegedeelte is gegeven in de werkschuur van het Putter stoomgemaal. Dit gemaal is na een grondige renovatie in 2006 weer onder stoom komen te staan, na een stilstand van 35 jaar. Elke zaterdag werden we

ontvangen met koffie/thee door Willem v/d Klok, de beheerder van het stoomgemaal.

Met een goede PowerPointPresentatie door Dimitri Mulder en met veel enthousiasme is de vogelherkenning gepresenteerd. Hierna zijn we het veld in gegaan, te beginnen in de polder en daarna op de dijk langs de Delta Schuitenbeek.

Op 25 maart was het onderwerp 'weide- en watervogels', zoals Grutto, Goudplevier, Kemphaan en Smient. Op 29 april zijn 'de vogels in het voorjaar' behandeld, zoals Wulp, Witte en Gele kwikstaart, Tjiftjaf, Fitis en Rietgors. Tot slot is op 20 mei aan de orde 'de vogels in de zomer', zoals Visdief, Rietzanger, Kleine karekiet, verschillende soorten zwaluwen en eenden.

In de Putterpolder leverden de plasdrasranden langs de dijk veel vogels op, met bovenvermelde soorten en ook o.a. de Kleine plevier.

Alle drie de zaterdagen was het schitterend weer. Tot slot heeft elke deelnemer een CD ontvangen met

vogelgeluiden. Wij hopen dat de cursus hen voldoende op weg heeft geholpen om nu, met hetzelfde enthousiasme en de opgedane kennis, het veld in te trekken.

Rob Nijman (Foto: Hans Fondse)

Rietgors, foto Hidde Nieuwenhuijsen

Foto: Benno van den Hoek

We schrijven 20 mei 2017. Onze jaarlijkse BigDay op de Noordwest-Veluwe is alweer bijna 2 weken geleden. Volgens het mapje op mijn computer de 12^e editie. Het begon allemaal op 15 mei 2004. Een editie waarbij we tijdens (jawel, tijdens) de BigDay nog besloten binnen de grenzen van de provincie Gelderland te blijven. Vogels die we daarbuiten hoorden of zagen werden wel geteld en dat is nog steeds zo. De tijden zijn wel veranderd. 2004 was de langste versie, van 01:30 tot 21:45. Het is ook bijna de versie met de minste soorten: 115. Ter vergelijking: dat aantal hebben we nu al rond een uurtje of 10, en dan beginnen we om 04:00. In het eerste jaar ook een paar opvallende missers, zoals Grote canadese gans, Tafeleend, Fluiter, Vuurgoudhaan en Raaf. Doodleuk noem ik soorten als Witgat, Reuzenstern en Zomertortel missers: soorten die we in latere edities niet of nauwelijks gezien hebben. Over Stormmeeuw schrijf ik luchtig 'natuurlijk een ontzettende misser die we in Elburg wel eerder hadden kunnen doen'. 12 jaar later weet ik wel beter: Stormmeeuw is een bonussoort! Ondanks het beperkte aantal soorten scoren we wel doodleuk Smelleken, Kwartel en Eider die dag...

Een jaar later, 13 mei 2005, is weer zo ver. De tijden zijn wat anders, van 05:30 tot 17:30. Geen wonder dat we dat jaar geen Nachtzwaluw en Bosuil hebben... Ook missen we opnieuw Grote canadese gans en Raaf, maar ook Nachtegaal, Snor, Grauwe vliegenvanger en Braamsluiper. Wel zien we de doodleuke missers van vorig jaar zoals Reuzenstern en Zomertortel – iets wat ons in latere jaren nooit meer gelukt is.

Steenuil, foto Wim Janszen

We eindigen die dag op 107. Een teleurstelling natuurlijk en geen wonder dat we pas 3 jaar later opnieuw een poging wagen: 18 mei 2008. We komen in de buurt van onze huidige tijden: 04:30 – 16:30. We noteren voor het eerst soorten als Steenuil, Fluiter en Tapuit – soorten die nu tot de basissoorten behoren. Musthaves dus. Weinig missers met eerdere jaren en met bonussen als Zwartkopmeeuw, Matkop en Buidelmees eindigen we dan ook hoog: 116 soorten! Leuk weetje: we scoren die dag 13 Spotvogels en 9 Grote Karekieten!

We komen aan bij 2009, maar in mijn mapje zit alleen wat voorbereiding en dus snel door naar 2010. Een bijzonder jaar, want er zijn 2 teams. Onze huidige partner in crime, Wolbert Hermus, denkt ons dan nog te kunnen verslaan – samen met Benno van den Hoek. Ze doen een aardige poging en zien onder andere de enige Beflijster ooit waarge-

nomen tijdens ‘onze’ BigDays, maar doen het qua roofvogels en bosvogels niet heel goed. Ze pakken 5 soorten op Rob Compaijen, Thomas Lameris (een Groninger N.B.) en ik, maar wij pakken 18 soorten op ze en pakken met 117 de winst. Weinig missers voor ons (Zilvermeeuw en Sprinkhaanzanger) en leuke soorten zoals Wespendif, Grauwe klauwier en Kleine bonte specht bezorgen ons die winst. Team W&B tikt net de 100 aan.

Ook in 2011 zijn er weer twee teams, al ontbreekt de Groninger ditmaal. Te veel bos waarschijnlijk. Het is dus twee tegen twee. En, net als vorig jaar, van 04:00 tot 16:00. Als we de resultaten van 2011 van beide teams naast elkaar liggen, zijn er aantal pijnlijke missers bij team S&R ten opzichte van team W&B: Zwarte specht, Vuurgoudhaan, Sperwer en Torenavalk. Aan extra soorten pakken zij dan bovendien Zwarte stern, Grote gele kwikstaart en Dodaars op ons. Opnieuw hebben ze Groene specht. Toch pakken wij ook een heel aantal op hen, zoals beide talingen, weer Wespendif en Havik, Houtsnip en zowel Sprinkhaanzanger als Snor. Grappig, want deze eerst soorten misten wij juist in 2010. Sperwer en Europese flamingo blijken ook ‘switch’-soorten (wij wel, zij niet en vice versa). Gezamenlijke bonussen blijken Bonte strandloper en Steenloper, ontbrekende soorten ten opzichte van 2010 zijn onder andere Paapje en Noordse kwikstaart. Team S&R eindigen weer als eerste met 120, gevolgd door team W&B met 107-108 soorten, of 109...zoiets.

Poeh, gelukkig zijn we een jaar later samengegaan...door een samenloop van omstandigheden starten we dit jaar, 19 mei 2012, voor het eerst in de huidige samenstelling: Rob Compaijen, Wolbert Hermus en ik. Ook dit jaar weer om 04:00 en op dezelfde plek als vorig jaar: de Tongerense Heide. Toen alleen voor Houtsnip, Nachtzwaluw en Bosuil – wisten wij veel dat je in de omgeving ’s nachts ook Kerkuil, Steenuil en zelfs Watersnip kon ‘doen’. Het is verder geen bijzonder jaar, al zijn Visarend en Geoorde fuut nieuw voor de totale BigDay lijst. Episch is dat jaar onze afsluiting: een helse fietstocht van Oostermheen naar het Hulshorsterzand voor...Tapuit. Die blijkt toch lastig, zo half mei. We eindigen die dag op 123 soorten, maar missen wel Wintertaling, Kruisbek en Grote zilverreiger. Er zit dus meer in het vat, maar zoveel meer...

2013 dan. 12 mei. Toch wel een jaar met veel bijzondere soorten, want we noteren die dag alle ‘lastige’ eenden (Smient, Pijlstaart, Winter- en Zomertaling), zien – met dank aan Martin – Kanoet en Drieteenstrandloper op de strekdam bij Polsmaten en pakken alle mogelijke meeuwen (inclusief Stormmeeuw en Grote mantelmeeuw). Jammer genoeg missen we dat jaar ook Braamsluiper, Zwarte specht, Zwarte stern, Paapje en IJsvogel. De datum blijkt nog wel laat genoeg voor Spotvogel, Bosrietzanger en Wespendif. Verrassend genoeg eindigen we op ‘slechts’ 126 soorten, maar aan soorten als Kolgans, Kerkuil en Brilduiker dachten we toen geeneens. Misschien dat we ooit de magische 130-grens zouden halen, wie weet volgend jaar al?

Het is 5 mei 2014 en we wagen opnieuw een poging. We zetten maximaal in op uilen rondom Tongeren en nachtelijke verkenningen leveren Kerk- en Steenuil op. Ook de Watersnip doet het hier weer, sinds 2013. We fietsen dit jaar ook een eind om voor een bezoek aan het Heerderstrand. Het levert eenvoudig

Brilduiker en Dodaars op. Het is ook jaar van de Kolgans en nadat we onze enige Purperreiger op trek ooit zien overvliegen, zie ik per ongeluk een Kolgans staan. Gek genoeg doe ik dit nog steeds (bijna) jaarlijks. Terug naar 2014, waarin ook een hoofdrol is weggelegd voor de vriendin van Wolbert. Zij, Lucia, meldt doodleuk dat ze op de Elspeetsche Heide die ochtend een Draaihals heeft horen zingen. Als we hier op het heetst van de middag aankomen horen we ook doodleuk een Draaihals zingen, dank! Het blijkt te vroeg voor Wespandief; Bosrietzanger en Spotvogel lukken nog net. Voor het eerst missen we Grote karekiet... en Bosuil. We blijven net onder de magie steken: 129.

Een jaar later staan we, op 10 mei 2015, weer in de startblokken. Grootste wijziging is het omgooien van Polder Oosterwolde: we beginnen bij Elburg en eindigen in Oosterwolde. Nieuw in het programma zijn dit jaar enkele plasdras-gebieden (o.a. Kleine Woldweg) in de regio. Mogelijk levert dit wat op... Dat blijkt, want gedurende dag zien we Groenpootruiter, Temmincks strandloper en Bontbekplevier. Het zijn deze gebiedjes die in de jaren hierna cruciaal blijken – we kunnen niet zonder! Toch is het niet de grootste verrassing dat jaar (en alle andere jaren?), want dat is toch onovertroffen een man Grote zaagbek bij het Heerderstrand. Nieuw in 2015 voor onze eeuwige BigDay-lijst zijn verder Engelse kwikstaart, Patrijs en Grote gele kwikstaart. Met het Heerderstrand, Zuuk (bij Epe) en kasteel Staverden in het programma is het misschien ook wel de langste route ooit: we fietsen meer dan 160 km die dag! Oh ja, die magische grens verbreken we ook: 131. Zonder Goudvink, Sijs en Bosrietzanger.

Vorig jaar dan. 7 mei 2016. Het lukt ons dat jaar voor het eerst alle mogelijke (naar wij dachten) uilen in het eerste uur te horen. Ook de Houtsnip werkt weer eens mee, na wat jaartjes van afwezigheid. Op Wintertaling na lukken ook alle eenden, maar voor het eerst zien we geen van de 'late' zomergasten: Wespandief, Bosrietzanger en Spotvogel. Oké, Spotvogel horen we tot twee keer toe zingen een paar minuten(!) na vieren; het kan dus wel. We scoren weer lekker met de steltjes en zien Kleine strandloper, Bosruiter en Regenwulp – alle nieuw voor de eeuwige lijst! Een verwachte nieuwkomer is Zeearend en na wat stevig zoekwerk met de hoofdletter Z kunnen we ook een pleisterende Wilde Zwaan op de lijst verwelkomen. Na jaren van afwezigheid (2010) lukt ook Paapje weer eens en eindelijk weten we Groene Specht te noteren. We weten verder lastige bossoortjes als Goudvink, Kruisbek en Sijs bij te schrijven, maar Glanskop ontbreekt dit jaar. Toch weten we ook nu het weer record op scherp te zetten: 134!

Tot slot: 7 mei 2017. De 12de editie. In alle vroege vertrekken we die ochtend vanuit 't Harde (waar Rob en Wolbert gek genoeg naar toe zijn verhuisd) en starten bij Tongeren. Alle nachtvogels werken mee, behalve Watersnip. Wonderbaarlijk genoeg zien we die later nog langs de Kleine Woldweg. De keuze om deze ochtend langs het ASK te fietsen blijkt cruciaal: we horen Glanskop én Matkop! De randmeren kosten wat moeite (en bijna Sprinkhaanzanger), maar bij het rietveld van Elburg geven alle soorten weer acte de présence: Waterral, Baardman en Blauwborst. Snor blijkt een makke dit jaar, overal horen we ze. Helaas geen late Smient of Pijlstaart dit jaar, zoals alle voorgaande jaren. De Kleine Woldweg levert wel de beide talingen op, alsmede Roerdomp en Bosruiter. Ook slepen we een Regenwulp uit de wulpen in de polder. Grote meeuwen ontbreken helaas en dat blijft zo: we missen Stormmeeuw en Grote mantelmeeuw. Nieuw is de Ransuil in Oosterwolde en iets verder vliegt er doodleuk een mannetje Grauwe kiekendief over. Buizerds doen het goed vandaag, maar Sperwer en Boomvalk worden gemist. Een Klapekster die op 5 mei nog makkelijk op het ASK (b)lijkt, laat zich niet zien. Aan overige bosvogels wordt weinig gemist, Sijs uitgezonderd. De verrassing komt van boven: een Zeearend flapt hoog over! Op weg naar kasteel Staverden lopen we weer eens hopeloos ver achter en zetten we koers richting Polsmaten. Kemphaan en Bonte strandloper zijn bonusen hier. Een korte blik bij de hut levert ons 'zo maar' gewone, Noordse én Engelse kwikstaart op. Wolbert vindt eenvoudig drie mannetjes Brilduiker(!) achter de strekdam bij industrieterrein Lorentz, maar we hadden liever gehad dat de Zwartkopmeewtjes gewoon op hun plaats hadden gezeten. Klokslag 16:00 zit het erop voor die dag en begint het telwerk. Ondanks toch echt wat lege gaten dit jaar, slagen we er opnieuw in het record te verbreken: 135. Het was krap, toegegeven, maar net voldoende.

Regenwulp, foto Rini Lamboo

Met 135 soorten en aardig wat missers (écht, we kunnen beter...) lijkt 140 in de toekomst zeker haalbaar. Iets beter scoren op de 'vaste' basissoorten en je bent er eigenlijk al. Een heuse prestatie lijkt dat overigens wel, ook landelijk gezien. Ter referentie: het Gelderlandse BigDay-record is dit jaar verbroken en komt uit op 'slechts' 150. En dat is 24 uur, met de auto, door heel Gelderland. Nog een referentie dan: de

Het BigDay team: Rob Compaijen, Sjoerd Radstaak en een erg wakkere Wolbert Hermus.

Gooische BigDay. Ook met de fiets, maar wel 24 uur. Dat record staat op 139 en dateert uit 2005. Dit jaar werd daar de 136 aangetikt. Ook dit record valt en staat met steltlopers, net zoals de nieuwe plasgras-gebieden in onze regio onmisbaar zijn voor ons. Ook de vervroegde datum helpt. Die lijkt soms nog wel iets té vroeg, waardoor goed mogelijke soorten de laatste jaren vaker ontbreken – in het bijzonder Wespandief, Spotvogel en Bosrietzanger. Te laat is echter ook weer niet goed: de trek van steltjes neemt af, eenden trekken weg en de zangactiviteit wordt snel minder. En Tapuit was in 2012 nog nooit zo moeilijk! Kortom: het blijft maatwerk, maar een record zit er zeker nog in. Hoe ik dat zo zeker weet? Die eerder genoemde BigDay totaalijst van de afgelopen 12 jaar, die staat op 171...

Sjoerd Radstaak

Vrouwlief bezorgt je tot grote verbijstering bij het ontbijt een waarschijnlijke Kleine jager achter twee Stormmeeuwen aan. Zoals gewoonlijk had ik weer eens geen verrekijker mee! Bij het onnodig opspringen van de stoel gaat de koffie bijna van tafel. De mooie momenten bij Westerslag op Texel, vorig najaar, worden opnieuw beleefd. Als even later de Bonte kraai enige snavelslokken uit je tijdelijke zwembad neemt is het begrip 'waarnemingen' bijna compleet.

Hoezo “Vrouwlief bezorgt je tot grote verbijstering

Tja, zoals bijna gebruikelijk weer last second naar Ergensstan op deze prachtige wereld, in dit geval Griekenland.

Vrouwen, wat een bijzondere mensen, bezorgen de mannelijke vogelaar regelmatig leuke verrassingen, zoals enige minuten later bij een zelf gevuld bord met brood, tzatziki, tomaat, komkommer, ei, paprika en nog wat onduidelijke aanvullingen: “Kijk, een Putter!”

Bij de burens naast ons beleven de kippen de leg van een ei en de haan, trots op zijn in toom gehouden dames, laat trots zijn kraaiende keel spreken; hij heeft zijn huishouden duidelijk op orde.

Na het ontbijt in de huiskamer hoor je de Heggenmus en de Huismus in de tuin, en wanneer de Koolmees zich ook nog laat horen en zijn vrouw zich ook nog laat zien begint het er aardig veel op te lijken dat we doodgewoon thuis zijn of dat de Koolmezen en mussen met ons meegevlagen zijn naar dit mooie plekje op 2,5 uur vliegen van de Wezepse contreien.

Gelukkig niet!

De Koolmezen zorgen thuis hopelijk nog steeds voor hun kroost in het nestkastje met die vermaledijde Sperwer die een paar keer per dag komt buurten.

Het mooie geluid van de Fluitier en de Ekster die in de cypres duikt geven dit epistel er helemaal een 'NederGrieks' tintje aan. Onvoorstelbaar bijna, maar het is echt de Wielewaal die zich achter ons tegen de helling van de heuvel laat horen tijdens de vinkenslag van pa Vink en warempel, de burens houden ook nog Pauwen. Een eenvoudige Zwarte kraai vliegt langs een voorbijgaande Tortelduif en Boerenzwaluwen zijn hier ook voldoende aanwezig.

Wat zegt u, Boerenzwaluwen? Die ene lijkt wel wat al te veel roodachtig kleuren te dragen.

Als na enige malen goed kijken ook nog de onderkant bij de borst er ook geheel anders uitziet is een spoedcursus op Google over zwaluwen een broodnodig bezig zijn. Een Roodstuitzwaluw!

Ja, ik weet het, bij jullie in Nederland komen ze op dit moment ook ergens in het land langs, maar bij mij vliegt hij hier gewoon boven de tuin en bovendien nog nooit waargenomen door deze vogelaar.

En nu is het wel weer genoeg geweest; over 6 of 7 dagen moet deze vogelaar terug naar huis, weg van dit prachtige uitzicht over de baai, dus meerdere doodgewone waarnemingen komt de lezer helaas niet te weten. "Tenslotte moet u hopelijk ook nog weg van eigen haard."

Rein Top

Helicon
O P L E I D I N G E N
MBCS APELDOORN-VELP
www.mbc.nl

Mooi vogeltje

Heeft u de uitkomst van het onderzoek ook gelezen? Het is al wel weer even geleden dat het gepubliceerd werd. Ik bedoel dat onderzoek onder Koolmezen? Dat ze onderzoek hebben gedaan naar karakters. Zijn Koolmezen uniek? En dat de uitkomst nogal een verrassing voor de onderzoekers was, volgens mij. Maar was het ook een verrassing voor u?

U kijkt toch geregeld naar vogels. U herkent de soort misschien wel aan de vleugelslag als u ze ziet vliegen of u weet wat er in de boom zit als u ze hoort zingen. Maar een beetje vogelaar weet toch óók dat het ene vogeltje het andere vogeltje niet is?!

Ik vond het namelijk een beetje een onnodig onderzoek. Ik wist allang dat elk vogeltje uniek was... of in ieder geval dat mijn vogeltje uniek was:

Alle kleuren van de regenboog en nog een beetje meer. Ik was op slag verliefd. Prachtige dwergpapegaaitjes. In het begin heel angstig, maar met veel geduld halftam geworden. Dat was ook genoeg, want ze mogen een vogeltje blijven. En waar de één is, is de ander ook...

Ik moet zeggen wás, want eentje is niet meer. Ik moet er nog steeds aan wennen.

Het was al wel een iets zwakker vogeltje. Hij was weleens ziek. Dan zat ie diep in z'n mooie gekleurde veertjes weggedoken. Hij sliep dan veel en knapte weer op. Maar nu... was het de laatste keer dat ie ziek was. En hij knapte niet meer op. Hij werd alleen maar zieker en zieker, tot...

Het was een vogeltje. Nou... maar het was wel mijn vogeltje. Mijn mooie vogeltje. Een uniek beestje, met een eigenzinnig karakter. Het was een echte man. Hij deed de vrouw geloven dat ze de baas was, maar ondertussen... En ja, het doet me wat. Het was mijn mooie, gezellige, lieve, eigenwijze, prachtige vogeltje.

Ik heb hem begraven in mijn achtertuin. Een paar steentjes er bovenop.

En mijn andere mooie vogeltje is haar maatje kwijt. Het is hartverscheurend om te zien hoe ze haar man zoekt. Hoezo gewoon een vogeltje? Het is een diertje met karakter. Een beestje met gevoel. Ze blijft roepen in de hoop dat ze antwoord krijgt... van haar man. Maar er komt geen reactie meer. En ze is ook het vertrouwen in mij kwijt. Haar mooie maatje heeft ze voor het laatst in mijn hand gezien...

U vindt er misschien iets van?

Die liefde van mijn vogeltjes voor elkaar:

- Ze poetsten elkaars veren
- Ze speelden met elkaar
- Ze corrigeerden elkaar
- Ze zongen elkaar in slaap
- Ze deelden hun eten
- Ze gingen samen in bad
- Ze waren onafscheidelijk

En nu... is het voorbij. Maar wat was ie mooi!!

Het onderzoek onder Koolmezen... het was misschien niet nodig geweest. Ik wist het allang. Vogeltjes zijn uniek. Ze hebben een eigen karakter. Maar het is nu wel bewezen, dat ik een uniek en bijzonder wezentje moet missen.

Anne-Marie Klaassen

Excursie Biesbosch 17 juni 2017

De Biesbosch is de laatste jaren erg populair geworden voor natuurliefhebbers. En dat geldt blijkbaar ook voor leden van de onze club. Om half zes stonden welgeteld 12 enthousiaste leden klaar om te vertrekken voor de laatste voorjaarsexcursie van dit jaar. Het was Benno gelukt om een regionale vogelaar te strikken om ons een ochtend rond te leiden naar vogelrijke delen van dit bijzondere gebied. De ontmoetingsplek was gelegen in Polder Maltha, een van de gebieden die de afgelopen jaren aan de landbouw is onttrokken. Deze polder en ook de andere delen die we bezochten bleken niet overeen te komen met het beeld dat de meeste van ons van de Biesbosch hadden. Op televisie en op foto's krijg je meestal beelden van smalle kreekjes tussen het riet en wilgen waar maar net een kano door kan. We hebben de voornamelijk plas-drasgebieden bezocht die zijn aangelegd op de grote hoeveelheid water die door de klimaatverandering moet kunnen worden verwerkt. Deze delen van de Biesbosch zijn met de auto bereikbaar. Voordeel van dit open gebied is dat je veel soorten ziet. Daar moet dan wel bij worden gezegd dat een telescoop onmisbaar is. Maar gelukkig hadden enkelen er een meegenomen.

We zijn begonnen met een wandeling langs water het Gat van de Noorderklip. Voor een aantal van ons direct het succes van een nieuwe soort: de Cetti's zanger. Deze soort laat zich tegenwoordig ook af en toe in onze omgeving horen en als je geluk hebt zien. Maar in de Biesbosch is het in een tijd van 10 jaar een zeer algemene standvogel geworden. Er broeden al enkele honderden paren. We hebben er dan ook vele gehoord en enkele gezien. Opvallend was dat de vogels in de tweede helft van juni veel zang lieten horen. Dat maakte het bijschrijven van soorten een stuk makkelijker. De wandeling duurde ruim een uur maar het resulteerde in een lange lijst van soorten. Een ongekende rijkdom aan zangvogels.

Van daaruit een kort ritje naar Noordwaard, de plek met de Visarend met twee jongen. Met de verrekijker is het grote boomnest goed te zien. Na enige tijd kwam pa met een grote vis aan die hij op het nest achterliet. Met de telescoop kon goed worden gezien hoe de jongen met kleine stukjes werden gevoerd. Elders in de Biesbosch hebben we op grote afstand het tweede nest op een hoogspanningsmast gezien. Hier groeien 3 jongen op. Dit is ongetwijfeld een van de redenen dat de Biesbosch steeds meer bezoekers trekt. Op deze plek hoorden we ook het heerlijke geluid van de Veldleeuwrik. Ik word altijd weer blij als ik dit geluid hoor. Ook niet alledaags waren de waarnemingen van Kleine Plevier, Zwartkopmeeuw en Slechtvalk.

Vervolgens zijn we naar Polder Muggenwaard gereden. Dit is een groot plas-dras gebied dat eigenlijk alleen maar met de telescoop interessant is. Maar dat was het dan ook. Een greep uit de soorten: 2 Kleine zilverreigers, 4 Steltkluten, 1 Dwergmeeuw, 1 Pontische meeuw en 30 Casarca's. Vanaf deze plek moesten we het zonder gids stellen en zijn we naar het Bezoekerscentrum gereden voor een sanitaire stop en de

lunch (een luxe woord voor een zak brood). We hebben de Biesbosch afgesloten met een korte wandeling bij het Bezoekerscentrum. Maar hierbij hebben we het niet gelaten. De terugreis gaat langs de Zouweboezem bij Ameide-Meerkerk. De Zouweboezem is een nat gebied met moeilijk/niet bereikbare bossen waar een grote kolonie Purperreigers broedt. En dat vlak langs de A27. Deze soort wordt maar op weinig plaatsen gezien en broedt niet in onze regio zodat wij ons verheugden om deze prachtige soort te zien. En dat is gelukt. Het begon al met een foeragerend exemplaar op korte afstand van de auto. Er konden prachtige foto's van worden gemaakt. Daarna hebben we nog een wandeling gemaakt langs het riviertje De Oude Zederik. En dan zie je de Purpers af en aan vliegen naar de kolonie. Elders in het gebied bevindt zich nog een kolonie Zwarte Sterns. Die hebben we niet

bezoekt maar deze sierlijke vogels lieten zich tijdens het foerageren wel aan ons zien. En als laatste soort van de dag wees Benno ons nog op de zang van een Spotvogel. Ook niet alledaags.

Na een lange dag met veel mooie waarnemingen en prachtig vogelweer zijn we weer huiswaarts gekeerd. Een ding weet ik zeker, ik ga terug maar dan wil ik het deel zien dat ik van televisie en foto's ken. Op de fiets en in de boot.

Dik Bos

Excursiefoto's: Roel Pannekoek. Foto Purperreiger: Chris Spijkerboer

Soortenlijst (94):

Grauwe gans, Grote canadese gans, Brandgans, Knobbelzwaan, Bergeend, Casarca, Krakeend, Smient, Wilde eend, Slobeend, Zomertaling, Wintertaling, Kuifeend, Dodaars, Fuut, Ooievaar, Lepelaar, Blauwe reiger, Purperreiger, Kleine zilverreiger, Aalscholver, Visarend, Bruine kiekendief, Havik, Buizerd, Torenavalk, Boomvalk, Slechtvalk, Waterral, Waterhoen, Meerkoet, Scholekster, Steltkluut, Kluut, Kievit, Bontbekplevier, Kleine plevier, Grutto, Wulp, Tureluur, Kokmeeuw, Zwartkopmeeuw, Dwergmeeuw, Stormmeeuw, Grote mantelmeeuw, Zilvermeeuw, Pontische meeuw, Kleine mantelmeeuw, Visdief, Zwarte Stern, Holenduij, Houtduif, Turkse tortel, Koekoek, Gierzwaluw, Grote bonte specht, Gaai, Ekster, Zwarte kraai, Kauw, Matkop, Koolmees, Pimpelmees, Veldleeuwerik, Oeverzwaluw, Boerenzwaluw, Cetti's zanger, Tjiftjaf, Fitis, Rietzanger, Kleine karekiet, Bosrietzanger, Spotvogel, Snor, Zwartkop, Tuinfluiter, Grasmus, Winterkoning, Boomkruiper, Spreeuw, Merel, Zanglijster, Roodborst, Nachtegaal, Ringmus, Heggenmus, Gele kwikstaart, Witte kwikstaart, Graspieper, Vink, Groenling, Putter, Kneu en Rietgors.

Ontroerend weidevogelspektakel in Polder Arkemheen

Gelderland kent nog maar weinig goede weidevogelgebieden. Bemoedigende uitblikker is de Polder Arkemheen ten noorden van Nijkerk. Dit Natura 2000-gebied bestaat uit een reservaat van Staatsbosbeheer waar weidevogels de hoofdzaak en zuivel bijproduct is, met daaromheen boerenland waar het omgekeerde het geval is. Een recente vernatting gaat hopelijk extra bijdragen aan het behoud van onze Grutto en andere weidevogels.

Ik ging er vorig voorjaar kijken en luisteren, en ik genoot. Als van elke vier tot zes kleine kuikens, die ik er zag, maar eentje het haalt, zou dat al een mooi resultaat zijn.

Prille Kievit-, Grutto- en Tureluurgezinnen met hartveroverende kuikens en zo nodig op hoge toon roepende ouders. Zelfs nog Watersnippen en Kemphanen, fraaie Zomertaling- en Slobeendpaartjes. Naar visjes maaiende Lepelaars, onvermoeibaar zingende Veldleeuweriken en Graspiepers. Oranjekleurige Paapjes met strenge oorstreep, Kneutjes met hun robijnrode borst. Ringmussen bij de verspreide boerderijen. Ook charmante predatoren zoals Smelleken en ranke Bruine kiekendieven. In de rietlandjes en -randjes bij Stoomgemaal Hertog Reijnout steeds hoger in een oude rietstengel klimmende Rietzangers, Rietgorzen, een Snor en een prachtige Baardman.

Huiszwaluwen bij het gemaal en Boerenzwaluwen bij de vleet. Overal huppelende, rennende en soms met elkaar boksende hazen.

Allemaal gezien en gehoord in de Polder Arkemheen tijdens vijf veldbezoeken tussen 20 april en 1 mei. Op de fiets en wandelend, vooral over het dijkfietspad tussen Strand Nulde/Delta Schuitenbeek in het oosten en Nekkeveld niet ver van Spakenburg-Bunschoten in het westen. Maar vaker nog met de 'rijdende schuilhut', stapvoets rijdend en vaak stilstaand in de berm, turend en glurend om met verrekijker en telelens op te gaan in het dynamische leven van de vogels.

Opkomst en neergang

Als je op deze manier door Arkemheen struint, zou je denken dat het combineren van melkvee en weidevogels zo moeilijk niet is. Toch is het vijf voor twaalf voor onze Grutto, Kievit en Tureluur. Wat veroorzaakte de spectaculaire opkomst en later de nog snellere neergang van de Nederlandse weidevogels? Doordat wij vanaf de tweede helft van de negentiende eeuw onze natte wei- en hooilanden minder schraal en ruig maakten, namen hun aantallen gestaag toe. Weidevogels werd de verzamelaar voor de vogels die het een eeuw lang in onze natte boeren-graslanden beter hadden en deden dan in de wildernis. Watersnip, Kemphaan en Zomertaling piekten al tachtig jaar geleden in aantal. Daarna werd het minder doordat de landbouw intensiverde en de nat-

Voedselzoekend Gruttokuiken met ouder

Een pleisterend Paapje van Afrika verder Europa in

Grutto's 'vliegvlug' worden. Maar het aantal is alleen maar verder gedaald, met vooral 2015 als een dramatisch slecht gruttojaar. Niet meer dan 4600 jongen werden er vorig jaar groot. Momenteel staat de teller op nog maar 32.000 paren.

Ontwikkelingen in Arkemheen

Tussen 1970 en 2000 ging ook in Arkemheen de weidevogelstand achteruit, zij het minder dramatisch dan landelijk. De aantallen broedende Kieviten namen zelfs nog toe. Het landschap is er redelijk intact gebleven, omdat de boeren een halve eeuw geleden uit gehechtheid aan hun land en manier van leven een ruil-

Paartje Zomertalingen

verkaveling met egalisatie en betere ontwatering afwezen. Daardoor herken je hier nog de oude Zuiderzeekwelders in de kronkelige slootjes, de getijdengeulen van 85 jaar geleden, met overal iets hogere en lagere stukken. Van oudsher voelen veel soorten vogels zich hier thuis. Ze vinden er dekking en komen aan de kost. Dankzij aankopen van de meest kansrijke percelen voor het reservaat van Staatsbosbeheer en deelname van steeds meer melkveehouders aan weidevogelbeheer, stabiliseerden de aantallen sinds de eeuwwisseling min of meer. Met de prachtige Zomertaling, die uit Afrika komt om hier te broeden, ging het zelfs weer wat beter. Over 2015 laten de tellingen voor het 200 hectare grote reservaat de volgende aantallen broedparen zien: Grutto 120, Kievit 170, Tureluur 73, Scholekster 11, Zomertaling 2, Veldleeuwerik 27 en Graspieper 9. In de omliggende 1400 hectare boerenland met beheercontracten zijn 351

Grutto-, 759 Kievit- en 206 Tureluurbroedparen geteld, waarvan ongeveer een derde deel van de legfels verloren ging.

Het aantal broedparen plus een opgave van het aantal verstoorde nesten zegt nog weinig over het uiteindelijke voortplantingssucces. Waar het op aan komt is het aantal vliegvlug geworden kuikens. Het overgrote deel van de kuikens sterft door kou en honger, ongelukken en vooral predatie (opgegeten door een vos, hermelijn, verwilderde kat, roofvogel, kraai of reiger). Daarom gaat tegenwoordig meer de voorkeur uit naar het tellen van de broedparen die in de laatste week voor het berekende 'vliegvlug' worden van de kuikens, alarmeren als de weidevogelteller hun gebied betreedt. Vooral bij Grutto's en Tureluurs geeft dit een veel duidelijker indicatie van het resultaat. Om de landelijke populatie op peil te houden moet een gruttogezin met vier kuikens er tenminste 0,6 overhouden. Ofwel drie van elke twintig kuikens moeten volwassen worden. Wat doen de boeren van Arkemheen en Staatsbosbeheer om daar aan bij te dragen?

Agrarisch natuurbeheer

Op de hekken bij de weidetoegangen staan bordjes met de aanduiding 'Weidevogelgebied Arkemheen'. Hier doen de melkveehouders mee aan agrarisch natuurbeheer. Provincie Gelderland investeert hierin, omdat Arkemheen mooi en natuurlijk is gebleven. De agrarische natuurvereniging BAO, wat staat voor 'Biotooptverbetering Agrarisch Overleg', maakt plannen die zowel voor de boeren als voor de natuur goed uitpakken en dient daarvoor een subsidieaanvraag in. Secretaris is Kees van 't Klooster, de succesvolste weidevogelboer van Gelderland.

Ik vraag hem naar zijn kijk op de toekomst voor de weidevogels in het algemeen, nu provincies alleen

nog goede en kansrijke gebieden als Arkemheen ondersteunen en er allerhande publiekscampagnes voor het behoud van de weidevogels lopen. “De toekomst ziet er goed uit, als tenminste nog één aspect de aandacht krijgt die het verdient.” Hij noemt het opgegeten worden van eieren en kuikens door roofvogels en roofdieren. “Dit hoort bij de natuur, maar wij mogen niet vergeten dat de Grutto, Tureluur en Kievit als agrarische cultuurvolgers tot groei en bloei zijn gekomen in een tijd dat het vanzelfsprekend was dat je een schot hagel door een kraaien- of roofvogelnest joeg en als je kon ook een bunzing of hermelijn doodde.” Hij geeft aan ook liefst in termen van ecosystemen te denken, waarvan predatoren deel uitmaken. “Maar we moeten inzien dat predatoren hier net zo goed cultuurvolgers zijn, die soms onnatuurlijk veel speelruimte krijgen. Zo is richting Zeewolde veel bos geplant; daar broeden roofvogels die ook in Arkemheen jagen. Vanuit het oosten komt de steenmarter er aan.” Hij benadrukt dat hij niet de oude verkettering en vervolging van roofdieren terug wil. “Maar wel dat wij goed gaan monitoren in hoeverre predatoren de oorzaak van de slinkende weidevogelpopulaties zijn. Als blijkt dat een bepaalde soort teveel roet in het eten gooit, zouden wij die actiever moeten kunnen dwarszitten dan alleen met inrichting en beheer van het terrein. Het enthousiasme van weidevogelboeren hangt daar mee vanaf.”

Lofzang op vernatting

Voorafgaand aan een afspraak in het reservaatgedeelte van het Nekkeveld in Polder Arkemheen met Frank Klinge, beheerder van Staatsbosbeheer, zie ik tijdens een fikse hagelbui onder een Kievit die met de vleugels en veren breeduit zit, een heel rijtje kuikenspootjes uitkomen. Ik wacht in de auto en als de bui over is komen een voor een vier heel kleine kuikens tevoorschijn. Energiek beginnen ze allerhande eetbaars op te pikken. Maar na een paar minuten zoekt de eerste de ouderlijke warmte alweer op, gevolgd door zijn broertjes en zusjes. De laatste moet dringen en duwen om erbij te kunnen. Zo gaat het op en af, een paar minuten voedsel zoeken en een paar minuten opwarmen. Ik las dat een kievitkuiken tussen de 800 en 5000 prooidiertjes per dag eet en 90 procent van de tijd voedsel moet zoeken. Dan besef je dat het veel te koud en nat is. Als niet gauw de zon gaat schijnen, gaat dit hopeloos mis.

De Staatsbosbeheerder arriveert en toont zich lyrisch over de vernatting in de reservaatdelen Nekkeveld en Putter Polder. Die werd mogelijk door aankoop van particuliere enclaves door provincie Gelderland. In de winter gaat het waterpeil nu 30 centimeter omhoog. De neerslag wordt vastgehouden met op afstand door het waterschap bediende kantelstuwen. “Ongelooflijk zoveel voedsel zo’n terrein met een voortdurende afwisseling van net droog en net nat produceert. In februari hadden we hier vijfhonderd Kemphanen op doortrek. Omdat het gras minder groeit is er meer ruimte voor bloeiende kruiden met insecten. Verder bemesten wij hier alleen met lage doses ruige mest vroeg in het jaar. Ook dat leidt tot minder grasgroei en meer kruidenontwikkeling.” Vanaf april laat Staatsbosbeheer het waterpeil stapje voor stapje wat zakken, zodanig dat er bij droogte genoeg voedsel voorhanden blijft: regenwormen voor de oudervogels en vliegjes, mugjes en kevertjes voor de kuikens. De afwisseling van dichtere en meer open begroeiing en kale slikranden biedt qua voedsel en dekking voor elk wat wils. Kieviten en Tureluurs foerageren graag in korte vegetaties en langs slikranden. Kievitkuikens drukken zich bij gevaar direct op de kale grond. Grutto’s zoeken liever de stukken met iets hogere en dichtere vegetatie. Bij gevaar verstoppen ze zich hierin.

Wat doen we tegen predatoren?

Deze openheid en nattigheid is ook goed om vos en hermelijn op afstand te houden. Zij hebben holen of holletjes nodig. Die graven ze niet in grondwater. Ook de muizenschaarste in plasdrasgebieden houdt hermelijnen op afstand. Ik leg Frank Klinge de hartenkreet van Kees van ‘t Klooster over zonodig harder aanpakken van predatoren voor. “Een natuurorganisatie als Staatsbosbeheer, reageert hij, gaat uit van complete ecosystemen waarin ook predatoren hun plaats en rol hebben. Als predatie een te grote tol zou eisen, proberen we die allereerst te verminderen met inrichting en beheer. Dat betekent zorgen dat het land-

Groepje foeragerende Kemphanen

Grutto met kuiken

schap nat en open blijft. Geen bomen, houtsingels, bosjes, prefab ooievaarsnesten en heuveltjes als basis voor predatoren. Uitzondering: bij een overmaat aan vossen vragen we een ontheffing voor afschot. ” Kortom, wij moeten wat telooftaat door te intensieve landbouw niet compenseren door op een natuuronvriendelijke manier Grutto's te kweken.”

Het moet anders

Dit voorjaar spraken de Gelderse Natuur en Milieu Federatie en de boerenorganisatie LTO Noord af zich extra voor de Gelderse akker- en weidevogels te gaan inspannen. In de gebieden die nog mooi en kansrijk zijn moet iets gebeuren! Wezenlijke voorwaarde voor verandering is dat wij burgers als kiezer, als lid van een of meer natuurclubs en als consument, consistentere keuzes maken. Simpel, wie een aantrekkelijk en

gezond platteland met bijbehorende flora en fauna wil, moet biologische melk kopen of zijn supermarkt om weidevogelzuivel vragen, waarmee weer net als vroeger als bijproduct een stukje afwisselend, leefbaar landschap met een rijke natuur wordt geleverd.

Op 3 juni bel ik weidevogelboer Kees van 't Klooster. Ik ben benieuwd of de goede indruk van begin mei met overal weidevogelgezinnen met voedselzoekende kuikens een gunstig vervolg heeft gekregen. “Ja, dat mag je zeker zeggen!”, antwoordt hij, “veel beter dan in 2015 toen half mei alles al onheilspellend stil was.” Ook landelijk is er goed nieuws: Jumbo heeft sinds juni 2016 als eerste supermarkt weidevogelzuivel in het assortiment. Merk ‘Weide Weelde’, op basis van melk van veertien Friese boeren, die in hun bedrijfsvoering de nodige kansen aan weidevogels geven. Lijken je de weidevogels en het open en nog zilt aandoende Zuiderzeelandschap bij Nijkerk prachtig en fascinerend? Ga er kijken en luisteren! Eventueel de fietsen mee en de auto parkeren bij het Stoomgemaal Hertog Reijnout. www.bezoekarkemheen.nl.

Tekst en foto's: Koos Dansen

Koos was van 1978 t/m 1992 lid van onze vereniging en verhuisde daarna naar de Zuid-Veluwe. Hij was twee jaar bestuurslid, waarvan één jaar (waarnemend) voorzitter’.

Dit artikel is eerder geplaatst in ‘Nieuwe Veluwe’, nr. 2 van 2016 en met toestemming van de redactie en schrijver overgenomen.

Kijk ook op de website: www.nieuweveluwe.nl

Uit de Peter van Straaten kalender

Veel vogelaars spraken - terugkijkend op de voorbije maanden - van een vrij tam voorjaar. Echte uitschieters ontbraken (op een enkele mooie uitzondering na) en de voorjaarstrek verliep nogal wisselvallig en gespreid, met vrij weinig 'knallers'. Maar wat is tam als je je ogen de kost geeft? In een regio als de onze is namelijk altijd wat te beleven, en dat blijkt ook wel uit de verzameling waarneming op de volgende pagina's.

In het vroege begin van het voorjaar kabbelde de zachte winter (met opnieuw nauwelijks echt koude periodes) langzaam over in het voorjaar. De IJseend, die al vanaf november 2016 op het Wolderwijd bij Zeevolde zwom, bleef daar nog tot eind maart rondhangen. En een Kleine zilverreiger zwierf al vanaf begin februari door onze regio. En dan hebben we het nog niet eens over Zwartkoppen, Tjiftjaffen en soms zelfs Boerenzwaluwen die de laatste jaren vaker bij ons overwinteren of al extreem vroeg weer present zijn. Net als vorig jaar was er ook weer een leuke doortrek van groepen Kraanvogels in het vroege voorjaar, waarvan een enkele vogel soms enkele dagen ter plaatse verbleef.

Ook de plasdrasgebieden in de regio waren dit voorjaar weer populair, zowel bij de vogels als bij haar vele volgers. Grote aantallen Kemphanen en Grutto's verbleven in maart en de eerste helft van april in o.a. de Polder Oosterwolde (Kleine Woldweg), de Putterpolder en Arkemheen en in de nabije omgeving van Oldenaller. Dat gaf weer enige hoop voor de rest van het voorjaar, aangezien de Kemphanen naarmate het voorjaar vorderde steeds mooier op kleur kwamen en baltsgedrag vertoonden. Maar voor zover mij bekend zijn alle Kemphanen uiteindelijk toch weer doorgetrokken, net als de leuke aantallen IJslandse grutto's.

De populatie 'eigen' Grutto's deed opnieuw haar best om hier te overleven, met zeer wisselend succes. De inzet van vele tientallen vrijwilligers voor het in kaart brengen en beschermen van nesten en jongen is zeer zeker te prijzen en het vermelden waard. De lange termijn moet uitwijzen of onze nationale vogel ooit weer de lijn omhoog zal vinden, tot een stabiele en levensvatbare populatie!

Ook de situatie van een karakteristieke rietbewoner van onze randmeren, de Grote karekiet, is zeer zorgelijk te noemen. Volgens tellingen van Martin Jansen (i.s.m. Sovon) lagen de aantallen in 2011 nog rond de 35 langs de randmeren tussen Nijkerk en Kampen, met name geconcentreerd rondom het Drontermeer. In datzelfde gebied kwam Martin dit voorjaar amper aan 8-10 territoria. Een dramatische afname! Wij hopen in de volgende Anser wat uitgebreider aandacht te geven aan deze soort, de landelijke en regionale situatie en het reddingsplan van Vogelbescherming Nederland.

Grote karekiet, foto Rini Lamboo

Bemoedigend waren dit voorjaar wel weer de meldingen van Zomertortel en Wielewaal op 'het oude land'. Ze doen het nog redelijk in de Flevobossen, maar aan de Veluwe kant van de randmeren worden ze nog maar zelden aangetroffen. Net als in het inventarisatiejaar 2016 werd er opnieuw een zingende Wielewaal gehoord in het populierenbos van De Bloemkampen bij Hierden. En in tuinen in Ermelo en Heerde werden Zomertortels gezien, zelfs tot op een voederplaats aldaar.

Ook konden we ons dit voorjaar weer verheugen met bijzondere roofvogels in de regio. Zo werd al rond half maart officieel bekend gemaakt dat er een nieuwe broedlocatie van de Zearend binnen ons waarnemingsgebied was vastgesteld. De vogels hadden een groot nest gebouwd in een populier in een bosstrook van boswachterij Spijk-Bremerberg, niet ver van de Bremerbergdijk langs het Veluwemeer. Het nest was in de nog bladerloze periode van het voorjaar goed te zien vanaf de dijk. Vanaf het begin werden alle maatregelen getroffen om verstoring tegen te gaan, inclusief het afsluiten van de parkeerhavens langs de dijk die zicht gaven op het nest. Geen half werk, maar begrijpelijk gezien ervaringen van andere broedlocaties.

Waarschijnlijk betrof het hier de vogels die de laatste twee jaar al het gehele jaar rondzweven rond het Harderbroek en Harderbos, waar ze vermoedelijk vorig jaar al een broedpoging deden. Voor zover bekend bracht het paar dit voorjaar tenminste één jong groot, al weet ik niet of het ook succesvol is uitgevlogen. In ieder geval was dit al weer de 4e broedlocatie in Flevoland e.o. sinds het eerste geval in de Oostvaardersplassen in 2006, met nadien ook succesvolle broedsels in het Roggebotzand en de omgeving van het Zwarte meer.

Naast een leuke hoeveelheid doortrekkende Rode wouwen werden er dit voorjaar ook regelmatig 1-2 vogels gezien in de nabijheid van Landgoed Staverden. Deze broedverdachte vogels werden ook vorig jaar daar gezien, maar verder is er weinig over bekend (gemaakt). Zekere broedgevallen van deze soort worden in Nederland om begrijpelijke redenen (verstoring en zelfs vervolging) geheim gehouden. Ook Waarneming.nl houdt hier met gericht beleid rekening mee, door alle waarnemingen in die gebieden af te scherpen.

Grauwe kiekendief man, foto Jaap Denee

Tijdens de voorjaars trek waren er ook waarnemingen van andere leuke rovers in de regio. Net als in 2016 was er in de eerste week van mei weer een sterke doortrek van Roodpootvalken. Boven Noord-Veluws grondgebied zijn mij geen meldingen bekend, maar wel in Flevoland. Langs de Zeebiesweg, tussen Lelystad en Biddinghuizen, bleven enkele vogels een paar dagen ter plaatse hangen, op een akker waar zich ook een paartje Grauwe kiekendieven bevond. In diezelfde week werd er een doortrekkende Steppekiekendief aan de oostkant van onze regio gezien. Het is nog maar enkele jaren geleden dat dit een zeer zeldzame dwaalgast in Nederland was en tot en met 2011 werden waarnemingen van de soort nog door de CDNA beoordeeld. En nu, nota bene op dag dat ik dit schrijf, is net officieel bekend gemaakt dat in Oost-Groningen het 1^e broedgeval van West-Europa van Steppekiek is vastgesteld! Dat is om meerdere redenen uit-

zonderlijk, want het is een bedreigde soort die het ook in de oorspronkelijke broedgebieden in Kazachstan en Rusland slecht doet. Buiten die steppegebieden was er tot voor kort alleen een Europees broedgeval in Finland vastgesteld. Maar ondanks die achteruit wordt de soort wel in toenemende mate op doortrek gezien in ons land en ook in onze regio. Een goede verklaring daarvoor is er echter niet. Tot en met 2009 werd er nog nooit een Steppekiekendief gezien in onze waarnemingsregio en vanaf 2010 zijn er jaarlijks één of meerdere vogels langstrekkend gezien. En in september 2016 bleef een juveniele vogel zelfs enkele dagen foerageren in de Polder Oosterwolde (zie Anser nr. 3 van 2016). Het schijnen juist die jonge vogels te zijn (in Groningen betrof het een paartje van 2e jaars vogels) die zich op nieuwe plekken gaan vestigen. Leuke ontwikkelingen en benieuwd wat we de komende jaren nog meer kunnen verwachten van deze soort.

Net als in juni 2015 was er op 20 en 21 mei opnieuw opschudding in en nét buiten onze regio vanwege een groep zwervende Vale gieren. Het betrof een groep van 27 vogels die op 20 mei vertrokken was van-

uit het Wallonische deel van België en met diverse tussenwaarnemingen uiteindelijk afdwaalde tot aan Barneveld. Min of meer door toeval werd de groep gevonden nabij het plaatsje Scherpenzeel, waar ze een slaapplek vonden in een gemengd bosperceel. Vele vogelaars konden hier genieten van tenminste 15-20 gieren die tot aan zonsondergang zichtbaar waren in de boomtoppen. Diverse VBW-ers konden de vogels bekijken, terwijl deze af en toe met de vleugels klaptten of zelfs even vlogen. Ook de volgende morgen was er veel belangstelling van vogelaars, te meer omdat velen de hoop koesterden dat ze nog verder noordwaarts en daarmee ook de zuidelijke regiogrens (A1) zouden passeren. Dit gebeurde net na 10.00 uur, toen de vogels richting noordoost wegvlogen. Via regionale appgroepen waren de bewegingen van de vogels nauwlettend te volgen. Helaas bleef het onder onze leden beperkt tot slechts 1 regiomelding: Paul Klaassen besloot om niet op pad te gaan buiten zijn eigen erfgronden en pikte vanuit zijn tuin tenminste 11 vogels op, die vrij rap afdreven en slechts 10 min. later al door (nota bene) een collega van een vogelaar opgepikt werden tussen 't Harde en Oldebroek. Daarna is de groep (totaal 14 ex.) pas weer gezien boven Zwolle, waar ze een tijdje op de thermiek van de stad bleven hangen en daarna nog bij Luttenberg in Overijssel werden gezien. Op basis van alle waarnemingen bleek het resterende deel van de oorspronkelijke groep van 27 ex. al eerder afgedreven richting Almen bij Zutphen. Leuk detail, op basis van een goede vluchtfoto bij Scherpenzeel, was dat één van de gieren geringd bleek en bijna in z'n geheel afgelezen kon worden vanaf foto. Met wat gepuzzel en internationale contacten kwam men er achter dat de vogel net ten noorden van Montpellier (Fra.) geboren was in 2016 en op 28 april 2016 daar geringd was. Hemelsbreed heeft de gier dan ook een kleine 900 kilometer tot Scherpenzeel afgelegd. De werkelijke route is door de omzwervingen uiteraard veel langer. De laatste keer dat de gier in Frankrijk werd gezien was op 18 april 2017 op de historische voederplaats 'Cassange'. De vogel is een nazaat van een grootschalig herintroductieproject. In 1970 is in het gebied waar de vogel werd geringd gestart met het herstellen van de voormalige (verdwenen) populatie Vale gieren. Hiervoor werden vogels gebruikt afkomstig uit dierentuinen, inbeslagnames en uit het eigen fokprogramma. Uiteraard geeft dit nog geen indicatie of ook de andere vogels uit de groep van 27 uit diezelfde regio kwamen. (bron: Remco Wester, Avifauna van Gelderland).

En alsof dit alles nog niet genoeg was werd er ook buiten ons ledenbestand leuk gevogeld, met o.a. een Grauwe gors en een Kortteenleeuwrik, kort na elkaar op een stukje weiland bij Zalk. En wat te denken van 3 Bijeneters boven Epe, een geclaimde Grijszwarte wouw bij Putten, een waarschijnlijke Schreeuwarend bij Apeldoorn, een mogelijke Poelsnip bij Nijkerk en een zekere (met foto's) Lammergier over de Nijkerkerbrug!

Een tam voorjaar? Het is maar hoe je (het be-) kijkt...

Alle niet gepubliceerde waarnemingen zijn weer opgenomen in het waarnemingenarchief. Actuele waarnemingen kunnen digitaal worden doorgegeven via de invoer op onze website vbwnoordveluwe.mygb.nl, waar een vrije invoer van uw belevenissen mogelijk is. Daarnaast kunnen gebruikers van Waarneming.nl hun waarnemingen doorgeven via vbwnoordveluwe.waarneming.nl. Op beide sites invoeren is geen enkel bezwaar.

Waarnemers:

AH = Adrie Hottinga	JPA = Jelle Postma
AMB = Alexander Mörzer Bruyns	KR = Kees Rebel
BB = Bennie van den Brink	LS = Lubbert Spaansen
BBN = Betty van Bruggen	MJ = Martin Jansen
BH = Benno van den Hoek	MKT = Mirte Kruit
CS = Chris Spijkerboer	MV = Michiel de Vries
DBS = Dik Bos	PK = Paul Klaassen
Div. = Diverse leden	RC = Rob Compaijen
DM = Dimitri Mulder	RHN = Ronald Huijssen
Exc. = Excursie (div. leden)	RP = Roel Pannekoek
GJD = Gerrit Jan van Dijk	SR = Sjoerd Radstaak
GV = Gert van Veldhuizen	TH = Theo den Hertog
HLF = Hennie Loef	WH = Wouter van Heusden
HP = Henk Puttenstein	WHM = Wolbert Hermus
JDE = Jaap Denee	WJH = Willem Jan van den Hoek
JH = Johan Hettema	WS = Wim Smit

(alle waarnemingen blijven voor verantwoording van de waarnemers)

Roodhalsfuut
 08.04.17 2 ex., ad.omg. Abberteiland, Dr'meer WHM+RC
 11.04.17 1 ex. omg. Abberteiland, Drontermeer BH

Geoorde fuut
 25.03.17 3 ex. Delta Schuitenbeek (oost) DM
 27.03.17 2 ex. Drontermeer, Elburg WHM
 29.03.17 9 ex. Pluuthaven, Zeewolde WHM
 30.03.17 4 ex. Wolderwijd, Zeewolde CS
 31.03.17 7 ex. Wolderwijd, Zeewolde BH
 08.04.17 11 ex. Wolderwijd, Zeewolde CS
 08.04.17 11 ex. Drontermeer, Elburg WHM+RC
 09.04.17 4 ex., ad. Wolderwijd, Zeewolde RHN
 09.04.17 1 ex. Drontermeer, Elburg BH
 15.04.17 5 ex. Wolderwijd, Zeewolde JH
 17.04.17 4 ex., ad. Wolderwijd, Zeewolde JDE
 17.05.17 4 ex., foer.Kievitslanden, Oost-Flevoland JPA

Kuifduiker
 06.02.17 1 ex. Wolderwijd, Zeewolde WHM
 03.03.17 1 ex. Delta Schuitenbeek DBS

Roerdomp
 06.02.17 2 ex. Nijkerkernauw, Flevoland HLF
 14.02.17 1 ex. Polsmaten, Nunspeet WS
 14.02.17 1 ex. Strekdam, Elburg BBN
 03-05.17 1 ex., roep. Kleine Woldweg, POW Div.
 26.04.17 1 ex., zing. Korte Waarden, Elburg MJ
 10.05.17 1 ex., overvl. Plan Roerdomp, Harderbroek BH
 17.05.17 1 ex., roep. Harderbroek, Flevoland Exc.
 26.05.17 1 ex., zing. Riethaere, Pr Oosterwolde BH+MJ

Kwak
 26.05.17 1 ex., roep. omg. Roggebotsluis, Dr'meer MJ

Kleine zilverreiger
 06.02.17 1 ex. Horsterwold, Zeewolde HLF
 01.03.17 1 ex., ad. Oostermheenweg, Hierden WHM
 29.04.17 1 ex. Praamweg, OVP BH

Purperreiger
 23.04.17 1 ex., overvl. ri. NO Oude Kerkhofsw. Elburg MJ
 29.04.17 2 ex., overvl. ri. NO Rietveld Elburg MJ

Zwarte ooievaar
 28.04.17 1 ex., ad. Koningsweg, Staverden PK
 12.05.17 1 ex., ad. overvl. ri. O Kamperweg, Heerde AH
 22.05.17 1 ex., overvl. ri. ZO Wilgenkampstr., Elburg MJ

Casarca
 17.05.17 1 ex., overvl. ri. W Korte Waarden, Elburg MJ

Topper
 22.03.17 1 ex., V Kievitslanden, Oost-Flevoland WHM+BH

IJseend
 29.03.17 1 ex. Pluuthaven, Zeewolde WHM
 30.03.17 1 ex., M Wolderwijd, Zeewolde CS
 31.03.17 1 ex., M Wolderwijd, Zeewolde BH

Middelste zaagbek
 02.05.17 10 ex., overvl. telpost Kamperhoek, Ketelbrug DM

Zwarte wouw
 02.05.17 1 ex., overvl. telpost Kamperhoek, Ketelbrug DM
 13.05.17 1 ex., overvl. ri. W Sparstraat, 't Harde WHM+RC

Rode wouw
 03-05.17 1-2 ex. omg. Landgoed Staverden Div.
 15.03.17 1 ex., overvl. Station Harderwijk WH
 20.03.17 1 ex., overvl. ri. NO Oude Kerkhofsw., Elburg MJ
 21.03.17 1 ex., overvl. A28, Nunspeet TH

28.03.17 2 ex., overvl. Elspeetsche Heide, Liesberg WHM
 04.04.17 1 ex., overvl. ri. N Beneluxlaan, Harderwijk WH
 16.04.17 1 ex., overvl. De Haere, Doornspijk TH
 02.05.17 1 ex., overvl. Ossenveld, Uddel MJ
 02.05.17 1 ex., overvl. Larserweg, Lelystad DM
 02.05.17 3 ex., overvl. telpost Kamperhoek, Ketelbrug DM
 10.05.17 2 ex., overvl. ri. NO Polder Hoophuizen MKT

Vale gier
 21.05.17 11 ex., overvl. ri. N Koningsweg, Staverden PK

Grauwe kiekendief
 06.05.17 2 ex., M+V Zeebiesweg, Oost-Flevoland JDE+LS
 07.05.17 1 ex., M, overvl. ri. N Reesweg, Oostendorp WHM+SR+RC
 08.05.17 2 ex., M+V Zeebiesweg, Oost-Flevoland BH

Steppiekiekendief
 07.05.17 1 ex., overvl. ri. NO Welsumerwaard nrd, Veessen AH

Wespendief
 13.05.17 1 ex., overvl. ri. NO Sparstraat, 't Harde WHM+RC
 13.05.17 1 ex., overvl. Klarwaterboslaan, Putten GV
 14.05.17 1 ex., overvl. De Haere, Doornspijk TH
 21.05.17 2 ex. Dennenkamp, Asselse Heide MJ
 21.05.17 1 ex., overvl. ri. ZW Leemberg, Vierhouten BH
 21.05.17 1 ex., ad. overvl. Horsterwold, Stille Kern, Zeewolde RHN
 26.05.17 1 ex., ad. Koningsweg, Staverden PK

Ruigpootbuizerd
 05.02.17 1 ex., V, ad. omg. Ellerweg, Biddinghuizen MJ,CS
 06.02.17 1 ex. omg. Ellerweg, Biddinghuizen WHM
 14.02.17 1 ex. Polder Arkemheen TH
 14.02.17 1 ex. omg. Ellerweg, Biddinghuizen WS

Zeearend (≥ 2 ex.)

05.02.17	2 ex.,	M+V balts. Ketelpolder, Vossemeer	BH+DM
06.03.17	2 ex.,	overvl. ri. NO Elburg	MJ
10.03.17	2 ex.	Praamweg, OVP	CS
13.03.17	2 ex.,	overvl. Schokkerstraat, Elburg	BH
21.03.17	2 ex.	Bremerbergdijk, Biddinghuizen	JDE
12.04.17	2 ex.,	bij nest Bremerbergdijk, Biddinghuizen	WS
15.04.17	2 ex.	Kleine Woldweg, POW	AMB
07.05.17	2 ex.,	1 ad. + 1 subad. Welsumerwaard noord, Veessen	AH

Roodpootvalk

06.05.17	1 ex.,	M Zeebiesweg, Oost-Flevoland	JDE+LS
08.05.17	1 ex.,	V overvl. Knardijk, Wolderwijd	LS

Roodpootvalk, foto Jaap Denee

Smelleken

15.04.17	1 ex.	monding Hierdense Beek	AMB
05.05.17	1 ex.,	V overvl. Asselse Heide	MJ
08.05.17	1 ex.,	V Sternweg, Zeewolde	WHM

Patrijs

26.04.17	2 ex.,	M+V Oosterweg, Oldebroek	HP

Kwartel

28.05.17	1 ex.	Ziebroekseweg, Vorchten	AH

Kleinst waterhoen

20.05.17	1 ex.,	M roep. Kleine Woldweg, POW	WHM+BH+PK

Kraanvogel

20.02.17	45+55 ex.,	roep. Kerkweg, Vorchten	AH
23.02.17	13 ex.,	overvl. ri. NO Krachtighuizen, Putten	PK
26.02.17	>20 ex.,	overvl. ri. N Munnekeweg, 't Harde	WJH
26.02.17	>20 ex.,	overvl. ri. N Bovenstr. weg, Oldebroek	BB
05.03.17	5 ex.,	overvl. ri. O omg. Ellerweg, Biddingh.	MJ
29.03.17	1 ex.,	foer. Kievitslanden, Oost-Flevoland	WHM, JDE, MV
30.03.17	1 ex.,	foer. Kievitslanden, Oost-Flevoland	CS
31.03.17	1 ex.,	2e kj Kievitslanden, Oost-Flevoland	BH
31.03.17	2 ex.	Landgoed Staverden	PK
10.04.17	1 ex.,	ad. foer Welsumerwaard noord, Veessen	AH

Steltkluit

08.04.17	1 ex.	Praamweg, OVP	CS
29.04.17	1 ex.	Kleine Praambult, OVP	BH
20.05.17	1 ex.,	ad. omg. Oldenaller, Putten	PK

Bontbekplevier

17.03.17	3 ex.	Kleine Woldweg, POW	WHM
17.04.17	1 ex.	omg. Oldenaller, Putten	JDE
08.05.17	1 ex.	Sternweg, Zeewolde	WHM

Zilverplevier

05.02.17	1 ex.	zandplaat Vossemeer, Kampen	BH+DM
25.04.17	1 ex.,	overvl. ri. NO Zomerdijk t.h.v. Eekteil.	MJ

Kemphaan (≥ 100 ex.)

17.03.17	400 ex.	Kievitslanden, Oost-Flevoland	JDE
22.03.17	200 ex.	Kleine Woldweg, POW	BH
26.03.17	150 ex.	Kievitslanden, Oost-Flevoland	JDE

Pontische meeuw

03.02.17	1 ex.	Kamperdijk, Elburg	WHM
05.02.17	1 ex.,	3e kj zandpl. Vossemeer, Kampen	BH+DM
30.03.17	1 ex.,	2e kj omg. Abberteiland, Drontermeer	BH
01.04.17	2 ex.,	overvl. ri. Nomg. Abberteiland, Drontermeer	BH+DM

Geelpootmeeuw

03.03.17	1 ex.	Delta Schuitenbeek	DBS

Zomertortel

20.05.17	4 ex.,	zing. Horsterwold, Stille Kern, Zeewolde	DM
20.05.17	1 ex.,	zing. Oude Telgterweg, Ermelo	RP
22.05.17	5 terr.	Horsterwold, Zeewolde	WHM

Velduil

04.04.17	1 ex.,	jag. Mheenwegje, Elburg	WHM+BH
10.05.17	1 ex.	Polder Hoophuizen	MKT

Ransuil

21.04.17	1 ex.,	foer. Wijkerwoldweg, POW	BH
04.05.17	1 ex.	Westerweg, Oosterwolde	WHM+RC
07.05.17	1 ex.,	ad. Westerweg, Oosterwolde	WHM+SR+RC
26.05.17	1 ex.,	juv. roep. Tongerense Heide	WHM
28.05.17	2 ex.,	juv. roep. Prinsesselaan, Ermelo	JDE

Draaihals

03.05.17	1 ex.	Oldebroeksche Heide	KR
03.05.17	1 ex.,	zing. Hoog Soerensche Veld	MJ
10.05.17	1 ex.	Tepelbergweg, Tongerense Heide	WHM

Middelste bonte specht

03.03.17	2 ex.,	roep. Kroondomein, Hoog Soeren	WHM
05.03.17	min. 2 ex.,	ad. Landgoed Tongeren	GJD
10.03.17	7 terr.	Kroondomein, Hoog Soeren	MJ
13.03.17	4 ex.	Landgoed Staverden	MJ
15.03.17	14 terr.	omg. Paleis Het Loo, Apeldoorn	MJ
21.03.17	1 ex.,	roep. Uddelderheegde, Uddel	MJ
22.03.17	2 ex.	Kroondomein, Hoog Soeren	MJ
23.03.17	1 paar	Hoog Soerensche Bossen	MJ
23.03.17	1 paar	Wieselse Bosch, Wiesel	MJ
10+11.04.17	2 ex.,	balts. Oud Groevenbeek, Ermelo	GV
15.04.17	1 ex.,	balts. Oud Groevenbeek, Ermelo	GV

Rouwkwikstaart

01.04.17	1 ex.,	V omg. Abberteiland, Drontermeer	BH+DM
08.04.17	1 ex.,	V Tulpeiland, Wolderwijd, Zeewolde	CS

Rouwkwikstaart, foto Chris Spijkerboer

Engelse kwikstaart			
01.05.17	1 ex.	Bataviahaven, Lelystad	DM
07.05.17	1 ex.,	M Polsmaten, Nunspeet	WHM+SR+RC
13.05.17	1 ex.	Oostvaardersdiep, Lelystad	DM
Paapje			
25.04.17	1 ex.,	M omg. Abberteiland, Drontermeer	MJ
27.04.17	2 ex.,	M omg. Spijkerwegje, Nunspeet	MJ
28.04.17	1 ex.,	M plan Roerdomp, Harderbroek	DBS
30.04.17	1 ex.	omg. Abberteiland, Drontermeer	BH
03.05.17	3 ex.,	M Oostermheenweg, Hierden	JDE
06.05.17	3 ex.	De Bieze, Uddel	MJ
07.05.17	2 ex.	Rietveld Elburg	WHM+SR+RC
Beflijster (≥ 2 ex.)			
10.04.17	5 ex.,	foer. Koningsweg, Staverden	PK
11.04.17	8 ex.,	foer. Koningsweg, Staverden	PK
12.04.17	3 ex.,	foer. Koningsweg, Staverden	PK
17.04.17	2 ex.,	M Horsterwold, Zeewolde	JDE
23.04.17	6 ex.	Hulshorsterzand	WHM
Krekelzanger			
26.05.17	1 ex.,	zing. Cirkelbos, Almere	DM
Grote karekiet			
29.04.17	1-2 ex.,	zing. Eekteiland, Drontermeer	MJ
07.05.17	1 ex.,	zing. Zomerdijk t.h.v. Eekteiland	WHM+SR+RC
21+26.05.17	1 ex.,	zing. Eekteiland, Drontermeer	BH
Cetti's zanger			
08.04.17	1 ex.,	zing. Julianapad, Oostvaardersdijk	CS
29.04.17	1 ex.,	zing. Julianapad, Oostvaardersdijk	BH
01.05.17	1 ex.,	zing. Julianapad, Oostvaardersdijk	DM
Kortsnavelboomkruiper			
03.03.17	1 ex.,	zing. Kroondomein, Hoog Soeren	WHM
10+22.03.17	2 ex.,	M zing. Kroondomein, Hoog Soeren	MJ
Grauwe klauwier			
16.05.17	1 ex.,	M Oldebroeksche Heide	KR
18.05.17	1 ex.,	M, ad. Oldebroeksche Heide	WHM
20.05.17	2 ex.,	M Oldebroeksche Heide	CS
20.05.17	2 ex.,	M+V Oldebroeksche Heide	BH
20.05.17	1 ex.	De Haere, Doornspijk	TH
Wielewaal			
10.05.17	1 ex.,	zing. De Bloemkampen, Hierden	MKT
15.05.17	1 ex.,	zing. Drontermeerdijk, t.h.v. eiland Reve	MJ
20.05.17	1 ex.,	zing. Horsterwold, Stille Kern, Zeewolde	DM
21.05.17	3 ex.,	zing. Horsterwold, Stille Kern, Zeew.	RHN
22.05.17	3 ex.,	zing. Horsterwold, Zeewolde	WHM
26.05.17	1 ex.,	zing. Het Spijk, Biddinghuizen	BH
Kleine barmsijs			
15.02.17	3 ex.,	roep. Leuvenhorst, Nunspeet	WHM
16.03.17	3 ex.,	overvl. Hulshorsterzand	WHM
23.03.17	2 ex.,	zing. Vierhouderbosch	WHM
25.03.17	1 ex.,	zing. Landg. Zwaluwenburg, 't Harde	WHM

Benno van den Hoek

Boerenland

Een mooi plaatje: pinken in een weiland, maar kijk goed naar het landschap en je ziet geldstromen.

In de Eilandspolder, waarlangs ik nog altijd richting Schermerhorn loop, staat een bord met de afbeelding van een grutto en de tekst: 'Dit landschap wordt u gratis aangeboden door de laatste boeren.' Met die tekst kan ik nog uren verder.

Wat klopt, is dat het een mooi plaatje is, die paar pinken in een weilandje waar het geel van de boterbloemen nog doorheen sluimert. Hoogstens jammer van het bord zelf, hinderlijk in beeld.

Het getuigt van realiteitszin dat het bord niet aan de andere kant van de dijk is geplaatst, in de uitgestrekte laagte van de Beemster. Ook dat landschap wordt ons aangeboden door de boeren, maar daar kun je beter niet mee te koop lopen.

Het woordje 'gratis' is intrigerend. Om maar eens een oude boerenwijsheid van stal te halen: voor niets gaat de zon op. Er is geen vorm van agrarisch natuurbeheer waarvoor de boer niet betaald krijgt of gecompenseerd wordt. In de vorm van een lage pacht prijs of in de vorm van subsidies of

Pinken

beide. Boeren krijgen vergoedingen voor uitgesteld maai-beheer, voor nestbescherming, voor bloemrijke graslanden, voor het creëren van zogeheten 'plasdras'-situaties of zelfs 'greppel plasdras'-situaties. En ze worden betaald voor elk gruttopaartje op hun land.

Kijk naar het landschap en je ziet geldstromen. Europees geld - en dat van de banken - spoort de boeren aan tot intensivering, overproductie,

het wegconcurreren van de buurmanboer en de vernieling van het landschap en het natuurlijke leven. Om die vernieling tegen te gaan is er ook, maar veel minder, Europees geld beschikbaar. Boeren kunnen, grofweg, kiezen voor een van de twee modellen.

Dat zie ik dus hier vanaf de dijk. Rechts model 1, links, in de Eilandspolder, model 2. Je krijgt soms harde scheidingen van die geldstromen.

De laatste boeren? Minder boeren, dat wel, en grotere, aan de rechterkant. Links, waar natuurorganisaties in feite bepalen hoe het landschap eruitziet, zijn nog altijd meer dan tweehonderd boeren actief, en hard nodig.

'Dit landschap wordt u gratis aangeboden door de laatste boeren.' Ergens bij Ursem ben ik eruit. Ik beoordeel de stelling als: grotendeels onwaar.

Caspar Janssen

Dagelijkse natuurcolumn van Caspar Janssen in de Volkskrant

Bezetting van gierzwaluwkasten in Ermelo

Woningbouwvereniging Uwoon voerde in de periode 2014-2015 groot onderhoud uit bij hun woningbestand aan de zuidkant van Ermelo (omgeving Paul Krugerlaan). Daarbij gingen nestplaatsen van onder meer Gierzwaluwen verloren door een betere isolatie van de woningen. In de loop van 2015 werden op aandrang van de Vogelbeschermingswacht Noord Veluwe ter compensatie 48 gierzwaluw-nestkasten aangebracht. De kasten werden vervaardigd door de heer T. den Uil. Hij koestert al jarenlang bewoonde gierzwaluwkasten aan zijn woning in dezelfde wijk. Op verzoek van Uwoon voerde de Vogelbeschermingswacht in 2017 een globaal onderzoek uit naar de staat van bewoning van de nestkasten.

De bezoeken vonden plaats op 4, 5 en 8 juli 2017 onder ideale weersomstandigheden: zonnig, circa 25 graden en vrijwel windstil. Tijdens de bezoeken was de lucht boven de wijk redelijk gevuld met Gierzwaluwen. Dat vormde een eerste aanwijzing dat het groot onderhoud in 2014-2015 de Gierzwaluwen niet voorgoed uit de wijk verjaagd had.

Van de 48 nestkasten die in 2015 aangebracht waren, bleken er drie, al dan niet in overleg met Uwoon, inmiddels verwijderd. Ook was van één nestkast het vlieggat met tape afgeplakt. In combinatie met de twee al bestaande nestkasten van de heer Den Uil, telde de wijk in 2017 op die manier 46 potentiële bewoonbare gierzwaluw-nestkasten.

De bouwspecificaties van een nestkast voor Gierzwaluwen vertoont qua inhoud en vlieggatgrootte een sterke overeenkomst met een kast voor Spreeuwen. Welk van beide vogelsoorten de kasten in gebruik neemt, is daarom lastig te sturen. Het broedseizoen van Spreeuwen start begin april en dat van Gierzwaluwen medio mei. Omdat het broeden en verzorgen van de jongen bij Spreeuwen circa zes weken duurt, kunnen Gierzwaluwen binnen eenzelfde jaar in principe een broedsel starten ná bewoning van diezelfde kast door spreeuwen. Gierzwaluwen denken er ook niet voor terug om een spreeuwnest te verstoren, zeker niet als ze in de jaren daarvoor met een bepaalde nestkast vertrouwd geraakt zijn. Al deze situaties hebben zich in 2017 in Ermelo voorgedaan: nestkasten alleen door Spreeuwen bezet, nestkasten door Gierzwaluwen in gebruik genomen ná een spreeuwenbroedsel, en nestkasten in gebruik genomen door Gierzwaluwen door middel van verstoring van een spreeuwnest.

Anders dan bij bijvoorbeeld mezen, worden de jongen van Gierzwaluwen niet 'af en aan' gevoerd. De kans om één van de oudivogels het vlieggat precies tijdens het huisbezoek in of uit te zien vliegen, is dan ook bijzonder klein. Dit is temeer zo omdat in- en uitvliegen geruisloos en met de snelheid van een raket gebeurt. Bij de inventarisatie is daarom veelal afgegaan op wat de bewoners zelf in de voorgaande weken en dagen aan 'vliegverkeer' hebben waargenomen. Bij een aantal kasten werden Gierzwaluwen zelf waargenomen. Uit dit geheel van waarnemingen rijst het volgende beeld op.

Op de 46 bezochte adressen waren zeven bewoners tijdens geen van de drie bezoeken aanwezig. Deze adressen maken daarom verder geen deel uit van de inventarisatie. Op de resterende 39 adressen bleek ruim de helft (56%) van de nestkasten bezet door Spreeuwen, een vijfde deel (21%) door Gierzwaluwen, en een tiende deel (10%) door een combinatie van Spreeuwen en vervolgens Gierzwaluwen. In 8% van

de gevallen was de kast wel bezet maar konden de bewoners niet met zekerheid aangeven welke vogelsoort het betrof. Dat betekent dat van de in totaal 46 beschikbare kasten naar schatting circa zestien op de één of andere manier door Gierzwaluwen in gebruik genomen zijn. Dat mag redelijk succesvol genoemd worden als bezettingsgraad in een tweede jaar na het aanbrennen van de kasten.

Opvallend is wel het verschil in uitkomst ten westen van de Paul Krugerlaan (Sportstraat, Hertzogstraat, Suikerbakker, De Wetstraat, en de even nummers van de Paul Krugerlaan) en die ten oosten van de Paul Krugerlaan (Lion Cachetstraat, Smutslaan, en de oneven nummers van de Paul Krugerlaan). Aan de westzijde werd namelijk 77% van de kasten alleen door Spreeuwen bewoond, aan de oostzijde bedroeg dit niet meer dan 33%. Aan de westzijde werd slechts 8% van de kasten met zekerheid door Gierzwaluwen bezet, aan de oostzijde maar liefst 67%. Gierzwaluwen houden er van om geclusterd te nestelen en mogelijk valt hun keuze van oudsher op de oostkant van de wijk.

De Spreeuwen vormden tijdens de gesprekken met bewoners een terugkerend onderwerp. De aard van de gesprekken varieerde van teleurstelling over het wegblijven van de vogels waarvoor de kasten toch eigenlijk bedoeld waren tot en met grote ergernis over de vogelpoep die Spreeuwen, in tegenstelling tot Gierzwaluwen, op ramen, gevels en stoepen achterlaten. Omdat de kans op verdrijving van Spreeuwen door Gierzwaluwen met de jaren kan toenemen, hadden de meeste bewoners begrip en geduld. Een vijftal bewoners wil hun kast echter bij nader inzien kwijt. Op twee adressen hebben bewoners het vliegpatroon eigenhandig verkleind zodat alleen Huismussen nog van de kast gebruik zullen kunnen maken.

Conclusie

In het tweede jaar na de plaatsing van nestkasten is ongeveer een derde deel bewoond door Gierzwaluwen. Dit is een bemoedigend resultaat zo kort na de plaatsing. Zeer veel nestkasten worden echter ook, of zelfs bij uitstek, door Spreeuwen bewoond. Bij enkele bewoners leidt dit tot ergernis vanwege de uitwerpselen.

Jaap Schröder

Foto: Chris Spijkerboer

Gierzwaluw verbreekt vliegrecord na tien maanden zonder landing

Bron: Website Vogelbescherming, door Jente Ottenburghs 27 oktober 2016

Tien maanden achter elkaar vliegen, sommige gierzwaluwen krijgen het voor elkaar. Dit blijkt uit Zweeds onderzoek met gezenderde gierzwaluwen. De onderzoekers volgden de vogels bij hun reis van Zweden naar de overwinteringgebieden in Centraal en West-Afrika.

Al in 1956 suggereerde de Britse ornitholoog David Lack in zijn beroemde boek 'Swifts in a Tower' dat gierzwaluwen buiten het broedseizoen niet aan de grond komen. 'Hij baseerde zich op de observatie dat deze vogels altijd in de lucht worden gezien', zegt bioloog Hans van Gasteren van de Universiteit van Amsterdam en niet betrokken bij de nieuwe Zweedse studie. 'Nu hebben wetenschappers het vermoeden van Lack eindelijk bevestigd.'

De Zweedse onderzoekers beschrijven in het wetenschappelijke tijdschrift *Current Biology* hoe ze minuscule zenders als een rugzakje op de gierzwaluwen bonden. 'Sommige vogels brengen tien maanden lang in de lucht door', aldus hoofdonderzoeker Anders Hedenström. 'Het record stond tot nu toe op naam van de alpengierzwaluw, die zes maanden rondvliegt zonder te landen. De gierzwaluw verpulvert dat record.'

Non-stop vliegen

Wetenschappers hebben het vermoeden van Lack eindelijk bevestigd.

Dermate lang non-stop vliegen betekent ook dat gierzwaluwen vrijwel alles in de lucht moeten doen. Ze eten door vliegen en muggen te vangen, en drinken door met opengesperde bek over het water te scheuren. Ook het verzamelen van nestmateriaal gebeurt in de lucht, door voorbijvliegend zaadpluis en veertjes in de bek met speeksel te mengen. Vervolgens plakken ze dit kleverige goedje aan hun komvormige nest dat ze onder dakpannen bouwen.

'Ze paren zelfs in volle vlucht', vertelt Hein Verkade, die al twintig jaar gierzwaluwen bestudeert in Noord-

wijk. 'Hoewel ik ook al paringen in nestkasten heb gezien. Ze kunnen het dus ook met beide poten op de grond.' Het record stond tot nu toe op naam van de alpengierzwaluw, die zes maanden rondvliegt zonder te landen. De gierzwaluw verpulvert dat record.

Schouwspel

Een paring in de vlucht is een spectaculair schouwspel. Het mannetje vliegt boven het vrouwtje. Behendig landt hij bovenop zijn partner waarna ze beide wat hoogte verliezen. Enkele seconden later vliegen ze weer apart verder. Deze vliegensvlugge paring leent zich voor buitenechtelijke avonturen. Uit een Engelse studie bleek dat bijna vijf procent van de gierzwaluwkuikens een andere vader had dan de vogel die het nest bewaakt.

Gierzwaluwen slapen ook al vliegend. Recent onderzoek naar een andere vogelsoort, de fregatvogel, suggereert hoe ze dat voor elkaar kunnen krijgen. Net als bij dolfinen valt één hersenhelft in slaap, terwijl de andere helft een oogje in het zeil houdt. 'Voor gierzwaluwen is dit nog niet vastgesteld, maar het zou wel kunnen verklaren hoe deze vogels toch vierentwintig uur actief kunnen zijn', aldus van Gasteren.

Stikstof nekt vogels op de Veluwe

Bron: Website Vogelbescherming, geplaatst op 14 juni 2017

De enorme stikstofuitstoot in Nederland blijkt funest voor vogels op de Veluwe. Nieuw onderzoek toont een schrijnende relatie aan tussen stikstof en de achteruitgang van vogels. Vogels vinden er nog maar zó weinig kalk, dat bij een derde van de eieren de schaal te dun is en dat kuikens zo broos zijn, dat ze al in het nest hun pootjes breken. Vogelbescherming Nederland roept politieke partijen op om tijdens de formatie keiharde maatregelen te nemen om de uitstoot van stikstof drastisch te beperken.

Stikstof is een belangrijke en onmisbare bron voor al het leven op aarde. In Nederland is er echter veel te veel stikstof. Via de lucht verspreidt deze stikstof zich in de omgeving en zorgt voor grote natuur- en milieuproblemen. Plant- en diersoorten verdwijnen. Tussen 1990 en 2015 daalde de stikstofuitstoot in Nederland weliswaar met zo'n 30%, maar inmiddels lijkt de uitstoot - vooral te wijten aan de toegenomen uitstoot door de intensieve veehouderij - weer te stijgen. Met dus funeste gevolgen voor vogels, blijkt uit nieuw onderzoek op de Veluwe.

Eikenbomen en roofvogels verdwijnen

Arnold van der Burg van bureau Biosphere, die het onderzoek op Veluwe uitvoerde: "Het vele stikstof zou de groei van planten moeten aanjagen, maar doordat veel andere essentiële voedingsstoffen nu ontbreken gebeurt het tegendeel. Daardoor sterven bijvoorbeeld eikenbomen nu massaal af op de Veluwe."

"Daar komt nog een tweede rampzalig effect bij. Het stikstofoverschot zorgt ervoor dat ammoniak neerslaat en de bodem verzuurt. Die verzuring lost de kalk in de bodem op. Maar voor vogels, insecten en slakken is die kalk onmisbaar. We vinden nu mezenkuikens met gebroken poten of pootjes die haast van rubber lijken. Bij een derde van de eieren is de schaal te dun."

"Bovendien verdwijnt een deel van het voedsel voor vogels, want slakken en insecten zijn er steeds minder door het gebrek aan kalk en verdwijnen van eikenbomen. Het teveel aan stikstof werkt helemaal door in de voedselketen. Ook roofvogels hebben er zwaar onder te lijden. Bijvoorbeeld het aantal haviken is zwaar achteruit gegaan. Het is in de bossen op de Veluwe al heel stil aan het worden."

Overheid moet stikstofuitstoot aanpakken

Om de uitstoot van stikstof terug te dringen is de overheid in 2015 gestart met het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Met deze aanpak wil de overheid het stikstofprobleem in de natuurgebieden met 5% verminderen.

Maar dat is bij lange na niet genoeg. Van der Burg: "Die 5% is een druppel op een gloeiende plaat. Pas als de stikstofuitstoot met 50% wordt teruggedrongen komen we in de buurt van de kritische depositiewaarde die acceptabel is. Dit onderzoek toont aan dat er heel snel iets moet gebeuren. Onderzoek in Duitsland dat onlangs in Science werd gepubliceerd was wat dat betreft veelzeggend. 80% van de insecten was verdwenen. Hier gaan we ook die kant op."

Dit nieuwe onderzoek toont opnieuw de urgentie van de veel te grote hoeveelheid stikstof in Nederland aan. Vogelbescherming Nederland roept de politieke partijen op om in de formatie keiharde maatregelen te nemen om de uitstoot van stikstof drastisch te beperken. Geen halve maatregelen, maar doorpakken. Het artikel 'Rammelende eieren en brekebenen bij de koolmees: verzuring terug bij af?' verscheen in het juni-nummer van het Vakblad, Natuur, Bos en Landschap.

Losse veren

... die vogels én hun omgeving beter te leren kennen', concludeert Van Dobben.

Eigenlijk gaat vogelen over de kunst van het kijken. Over werkelijk zien wat er zich voor je neus afspeelt. Juist door focus te hebben leert de vogelaar paradoxaal genoeg de gehele omgeving gedetailleerd in zich op te nemen. De kleinste details, zoals een paardenbloem of een beweging ergens hoog in de bomen, kunnen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een specifieke soort. 'De vogel is de kers op de taart', zei een vriend die fervent vogelaar is laatst. 'De natuur, met heel haar complexiteit, meertaligheid en verhul-

lende details, is de taart. Ik plak daar alleen een soort denkbeeldig raster van vogels overheen om niet te vervallen in totale willekeur.' Als je er zo naar kijkt, is vogelen is dus eigenlijk ook een soort augmented reality.

Bij Pokémon Go wordt de focus op de natuur grotendeels verlegt naar het stedelijk leven. En ja, nu is iedereen nog op gefocust op het vangen van de 'karakters', maar dat hoeft niet zo te blijven. Net als vogelaars zouden ook

Deel van een artikel in de Volkskrant van 27 aug. 2016 van de hand van Ruben Jacobs. Vogelaars zijn geen 'kijkers' maar 'waarnemers'. Wij zien niet alleen de vogel, maar scannen het totaalbeeld. Op die manier zijn we ons er voortdurend van bewust wat zich afspeelt in de omgeving waar we op dat moment verblijven.

DRONES

Trouw 23 mei '17

Roofvogel beveiligt Navo-top

Nederland draagt ook een steentje bij aan de beveiliging van de Navo-top, donderdag in Brussel. Een roofvogel van de Nederlandse politie wordt ingezet om eventuele drones te onderscheppen.

De bijeenkomst van 29 regeringsleiders en staatshoofden, onder wie de Amerikaanse president Donald Trump, gaat gepaard met een enorme veiligheidsoperatie. De Belgische politie zet naar schatting ongeveer 2000 man in, en Trump neemt zelf ook nog enkele honderden veiligheidsmedewerkers mee.

Luxemburg helpt mee met de

handhaving van de openbare orde. De Benelux-inzet is mogelijk door het politieverdrag dat de drie landen in 2004 sloten. Daardoor mogen agents ook over de grens identiteitscontroles uitvoeren, verdachten achtervolgen en patrouilleren.

De politie in Nederland zet tegenwoordig vaker roofvogels in. Vorige week werd er één achter de hand gehouden in de omgeving van het Stadhuisplein in Rotterdam tijdens de huldiging van Feyenoord. De politie heeft kuikens van de Amerikaanse zeearend aangeschaft. Die worden volgend jaar ingezet. ANP

De Blauwe kiekendief is de laatste jaren tot een zeldzame broedvogel geworden in ons land. Je kunt ze in deze tijd van het jaar eigenlijk alleen nog vinden op een beperkt aantal plaatsen in de noordelijke provincies, voornamelijk op de waddeneilanden. In de wintermaanden kun je ze wel regelmatig zien boven de polders in onze regio, waar ze overwinteren. Meestal zie je ze dan solitair jagen, al wiekend boven de weilanden. Chris Spijkerboer fotografeerde begin februari deze fraaie interactie van een vrouw en man Blauwe kiek, boven het Greppelveld nabij de Elburgerbrug. Het vrouwtje achtervolgde het mannetje in een poging om zijn net gevangen prooi afhandig te maken.

>>>

Foto: Chris Spijkerboer